MĂRĂCINELE

ROBERT HOLDSTOCK & GARRY KILWORTH

Premiul World Fantasy Award – 1992

O nuvelă absolut fascinantă despre tema căutării, realizată într-un „dulce stil clasic" de către doi britanici; dacă pe Robert Holdstock (n. 1948) aţi avut ocazia să-l citiţi chiar în Almanahul de anul trecut. Garry Kilworth (n. 1941) reprezintă o premieră. Textul a obţinut World Fantasy Award în 1992.

Când fi-vei mort şi te-a pune în groapă
Şi şteapu te-a prinde cu lujere mii
Acasă-napoi te-or aduce degrabă
Pre lume să-ntâmpini şi pre Domnu-a cinsti.
Anonim (cca. 1360 d. Hr.)

11 septembrie 1978

Din motive ce vor deveni evidente, aşez această însemnare la începutul jurnalului meu revizuit. Mi-a mai rămas puţin timp la

dispoziţie, dar sunt unele aspecte care trebuie explicate pe scurt. M-am înapoiat la conacul din Scarfell, casa de piatră în care m-am născut şi în jurul căreia viaţa mea a gravitat dintotdeauna. Sunt câţiva ani de când stau aici şi, în fine, sunt gata să fac ceea ce trebuie făcut. Edward Pottifer este cu mine – adevărat om cu frică de Dumnezeu. Dragul de Pottifer, va fi cel care va încheia acest jurnal şi doar el, singur, cel care va hotărî asupra sorţii lui.

Clipa se apropie din ce în ce mai mult. Am făcut rost de o pereche de cleşti dentari, cu care să fie îndeplinită partea finală a ritualului. Pottifer s-a uitat în gura mea – o experienţă care, în mod evident, l-a tulburat, din cauza caracterului ei intim – şi ştie pe care dinţi să-i scoată şi pe care să-i lase. După ce s-a uitat la dinţi, a bombănit că se pricepe mai bine să scoată ghimpii de măceş din degete, decât măselele din maxilare. M-a întrebat dacă poate să păstreze dinţii ca amintire şi i-am spus că poate, dar să aibă grijă de ei, să-i pună bine.

Nu pot spune că nu-mi este frică. Mi-am revizuit sever jurnalul pe care-l ţin de-o viaţă. Am scos din el tot ceea ce nu avea legătură directă cu descoperirea mea. Multe călătorii în străinătate au dispărut, ca şi multe descrieri ale unor descoperiri lipsite de importanţă, sau ale unor stranii întâlniri. Cum toate acestea s-ar putea să-i ofere unui eventual viitor cercetător vreo idee în privinţa motivului pentru care s-a întâmplat acest lucru – şi să mă călăuzească şi pe mine în acelaşi timp – nu voi distruge acele foi. Le voi ascunde. Nici măcar Pottifer nu va şti unde vor fi. Las posterităţii doar această simplă descriere, încredinţând-o mâinilor zbârcite şi pline de pământ ale lui Pottifer.

Judecaţi-mi opera prin prisma acestei descrieri sau, de vreţi, judecaţi-mi sănătatea mintală. Dar când această ispravă va fi deja înfăptuită, voi fi sigur de un lucru: că în orice formă aş ajunge, voi fi

mai presus de judecată. Îmi voi urma calea, lăsând totul în urmă şi nu voi privi înapoi.

Timpul s-a purtat mai blând cu Conacul Scarfell decât, poate, ar fi meritat acesta. Mare parte a existenţei sale a fost un loc pustiu, abandonat, un sanctuar neîngrijit. Când, în cele din urmă, m-am înapoiat acasă, la mulţi ani după moartea mamei, lemnăria putrezise, decoraţiunile interioare erau mâncate de vreme, dar pereţii groşi – o jumătate de metru de piatră zdravănă de Yorkshire –, se dovediseră mai tari decât cumplitele vânturi dinspre miazănoapte. Casa fusese renovată cu preţul multor greutăţi, dar valorosul prag de piatră de deasupra uşii de la intrare – începutul căutărilor mele – era, slavă Domnului, întreg şi nevătămat. Astfel, casa copilăriei mele a devenit din nou locuibilă, la douăzeci de ani după ce o părăsisem.

Din mica încăpere pe care o folosesc drept birou şi în care scriu acum, priveliştea văii Scardale pare la fel de stranie şi de fascinantă pe cât a fost dintotdeauna. Valea asta este un ţinut şerpuitor şi tăcut, cu abruptele-i pante presărate cu stânci negre, monolitice şi cu copaci piperniciţi care se ridică din verdele ierbii, puternic aplecaţi de băiata continuă a vântului. Pe aici nu există aşezări omeneşti şi nici pământuri cultivate. Singura mişcare e aceea a curgerii umbrelor norilor cenuşii şi a sclipirii razelor de soare în firul sărăcăcios de apă. Hăt departe, tocmai în capătul văii, turla unei biserici: un loc căruia eu nu-i găsesc nici o folosinţă.

Bineînţeles, toate acestea se zăresc printre crengile copacului. Ale *mărăcinelui*. Copacul cel groaznic.

Creşte repede. În fiecare zi pare să se mai înalţe un pic de la pământ, ridicându-se, însetat de viaţă, cu doi-trei centimetri, spre văzduhul învolburat de furtuni. Rădăcinile i s-au întins şi mai mult de-a lungul şi de-a latul terenului din jurul conacului, cuprinzând

într-o şi mai puternică strânsoare zidul de piatră de râu, aflat la capătul din spate al grădinii; văzându-l cum atârnă acolo, deasupra buzei abrupte a văii, ai zice că s-a agăţat cu disperare de ea, să nu cadă. O asemenea ameninţare trădează înfăţişarea lui, de parcă şi-ar întinde tulpina noduroasă, gata să-şi înfigă crengile în orice vieţuitoare care ar trece pe lângă el.

Mărăcinele străjuieşte gura văii. E un copac rar, nici gherghin, nici porumbar, ci altceva, o străveche formă de viaţă vegetală, cu o istorie chiar şi mai ciudată şi întortocheată decât cea a mărăcinelui din Glastonbury[1].

Până şi rădăcinile au ghimpi pe ele. Acestea se întind pe sub pământ aidoma celor de măceş, din ele răsărind lăstari, care formează un cerc în jurul tulpinii strâmbe şi răsucite: sute de ţepuşe, alcătuind un adevărat gard viu în jurul trunchiului, ridicându-se una mai sus decât alta, la câţiva centimetri deasupra solului. Nu am văzut pasăre care să încerce să se hrănească cu micile bobiţe pe care le produce pe la mijlocul iernii. Vara, scoarţa lui răspândeşte un miros groaznic. Te apucă ameţeala dacă te apropii de el. Chiar şi la câteva minute după ce sunt rupţi, ghimpii i se răsucesc aidoma unor mici fiinţe vii.

Cât am urît copacul ăsta când eram copil! Cât l-a mai urît şi mama! Am fost împiedicaţi să-l doborîm doar de volumul de muncă enorm ce ar fi fost necesar, căci se mai încercase asta şi înainte, descoperindu-se că trebuia scoasă fiecare bucăţică de

---

[1] Mărăcinele din Glastonbury: varietate de mărăcine, copac cu spini, plantat pe o colină din împrejurimile mănăstirii Glastonbury, despre care legendă locală afirmă că ar fi fost plantat de însuşi Iosif din Arimateea (ajuns, conform legendei, după multe peregrinări ulterioare răstignirii lui Iisus, tocmai pe coastele Angliei), dintr-un fragment din coroana de spini a Mântuitorului. Copacul originar a fost tăiat în secolul al XIX lea, dar la scurt timp după aceea, pe acelaşi loc, a crescut un altul, dintr-un vlăstar al celui dintâi, acesta existând şi în ziua de astăzi (n. trad.).

rădăcină din pământ pentru a fi oprit să crească din nou. Însă după ce-am plecat de la conacul Scarfell, tânăr bărbat fiind, a început să mă bucure felul în care copacul ştia să se apere şi, încetul cu încetul, mi s-a făcut dor să văd din nou mărăcinele.

Dar să încep totuşi cu începutul; pragul de piatră a fost acela care m-a fascinat dintotdeauna; lespedea ciudată de deasupra uşii de la intrare, cu semnele ei bizare şterse, de neînţeles. Prima dată le-am zărit pe când aveam zece ani şi mi s-a părut că pot să desluşesc şi litere printre celelalte simboluri. Când aveam şaptesprezece ani şi m-am întors într-o vacanţă de la internat, mi-am dat seama, pentru prima oară, că acele caractere în formă de ic erau litere *cuneiforme,* prin care se reprezintă străvechile limbi ale Sumeriei şi Babilonului.

Am încercat să le traduc, dar bineînţeles că nu am reuşit. Mi-a trecut prin cap, de bună seamă, să iau legătura cu British Museum – la urma urmei, fratele bunicului, Alexander, lucrase mulţi ani de zile la această nobilă instituţie dar pe atunci zilele îmi erau pline de evenimente, iar eu – un tânăr nerăbdător. Studiile îmi acaparau tot timpul. Urma să fiu arheolog, continuând tradiţia familiei şi, firește, îmi închipuiam că voi avea destulă vreme în viitor să descopăr înţelesul scrierii sumeriene.

Pe vremea aceea, tot ceea ce ştiam despre înaintaşul meu, William Alexander, era că fusese un frate de-al bunicului din partea tatălui, care construise în 1880 conacul din capătul văii, imediat după întoarcerea sa din Orientul Apropiat. Cu toate că detaliile despre ceea ce făcuse pe tărâmurile biblice erau prea puţin cunoscute, ştiam că-şi petrecuse mulţi ani acolo şi că fusese împuşcat în spate în timpul unei răzmeriţe arabe: o rană căreia îi supravieţuise.

Mi-a povestit mama, odată, despre o întâmplare a cărei amintire s-a transmis de-a lungul a două generaţii. Amănuntele s-au mai pierdut de la un povestitor la altul, dar în ea este vorba despre cum a sosit William Alexander în Scarfell, ducând de căpăstru un cal mare, alb, cu pete negre, din aceia care se mai găsesc încă pe la ţară, înhămat la un car de berar. În car se găseau pietrele cu care unchiul meu urma să înalţe Conacul Scarfell pe pământul pe care îl cumpărase. A trecut glonţ prin sat, fără să schimbe o vorbă cu nimeni, mânând încet calul şi căruţa în susul pantei abrupte, până în marginea văii; a luat un hârleţ, a săpat o groapă şi a umplut-o cu lemne uscate. A dat foc la lemne şi a ţinut focul aprins vreme de patru zile. În tot acest răstimp a rămas sub cerul liber, fie stând cu privirea aţintită în lungul văii, fie punând lemne pe foc. N-a mâncat, n-a băut. Pe atunci nu era nici un copac acolo. Când, în cele din urmă, focul s-a stins, a plătit fiecărui om din sat câţiva şilingi să-l ajute la ridicarea unui mic conac din piatră. Iar una din pietrele care erau de pus în zidărie – le-a spus el lor –, era o lespede de mormânt de-a familiei, ale cărei litere, şterse de vreme, încă mai puteau fi zărite pe feţele laterale. Piatra a fost aşezată în chip de prag deasupra uşii.

Pe naiba, piatră de mormânt! Era o piatră furată, de o mare valoare arheologică. O piatră al cărei furt s-ar putea să fi reprezentat sfârşitul carierei sale – da, în sensul ăsta probabil că era o piatră de mormânt. Dar literele de pe această lespede cu feţe cenuşii fuseseră săpate acum patru mii de ani şi erau de o valoare de nepreţuit. Legată cu parâme de puntea unui vas de mărfuri, transportată dintr-un capăt în celălalt al Mediteranei, prin strâmtoarea Gibraltar, golful Biscaia, lespedea ajunsese în Anglia (printr-o coincidenţă) chiar în perioada în care era aşteptat Acul Cleopatrei. Vameşii, încurcaţi, i-au dat drumul să treacă fără să o mai verifice, crezând că

este o piesă ce întovărăşea mult mai marele obelisc egiptean.

Cam asta-i tot ce era de spus, în afară de faptul că la trei ani după construirea conacului sătenii au băgat de seamă un copac de o formă neobişnuită, crescut din groapa în care arsese focul în nopţile acelea. Creşterea copacului fusese fenomenal de rapidă; acesta se înălţase în cele câteva luni ale unei singure ierni.

Restul relatării este scos din jurnalul meu. El va explica temeiurile periculoasei îndeletniciri la care m-am înhămat. Judecaţi-mă în consecinţă. Judecaţi-mă în privinţa sănătăţii mele mintale. Judecaţi dacă mă mai aflu sau nu în rândul muritorilor. Sunt multe întrebări la care se pare că nu există răspuns. Cine sau ce m-a călăuzit în toţi aceşti ani spre găsirea unor informaţii, până atunci ascunse? Stafia unchiului meu, oare? Stafia a ceva cu mult, mult mai străvechi? Sau însuşi spiritul copacului? Dar care să-i fi fost motivul? Sunt prea multe coincidenţe ca să *nu* fie la mijloc vreo prezenţă divină, vreo prezenţă spirituală. Dar cine? Şi poate că răspunsul este: *nimeni* în sensul obişnuit al cuvântului, ci mai degrabă o forţă sau o soartă pentru care nu avem cuvinte în limba noastră.

7 august 1958

Au trecut patru zile de când mă aflu în Tel Enkiş, cu planurile date peste cap de refuzul profesorului Legmeşú de a-mi permite accesul la locul săpăturilor. Oricum însă, e clar că se profilează la orizont o descoperire cu adevărat senzaţională.

Tel Enkiş pare să se afle pe locul unui templu sumerian din perioada timpurie, închinat unui zeu cvadruped, sau cu înfăţişare umană, posedând multe din atributele lui Ghilgameş. Din micul

orăşel Miktah, aflat la aproape doi kilometri depărtare, puţine se pot vedea în afară de un nor permanent de praf, ridicându-se deasupra dealurilor joase şi aride, şi de şuvoiul neîntrerupt de camioane şi căruţe care tot vin şi se duc încet de la locul unde se aruncă pământul excavat până la locul propriu-zis al săpăturilor şi înapoi. Totul indică faptul că acolo se întâmplă ceva important. E plin de oficialităţi irakiene pe aici, ca şi de copii de prin regiune, care au dat năvală în Tel Enkiş, venind de la mulţi kilometri depărtare de şantierul arheologic. Cerşesc, te sâcâie cu rugăminţi, cer de lucru la ceea ce de pe acum este cunoscut drept „Marele Mormânt". Nu sunt conştienţi de faptul că în postura mea de vizitator nu am nici un fel de autoritate.

9 august 1958

De necrezut! Înfricoşător! Umilitor! Aceste cuvinte rezumă tot ceea ca simt, tot ceea ce am auzit şi am văzut astăzi. În sfârşit, am fost pe şantier. Am văzut sanctuarul pe care William Alexander l-a scos la iveală acum optzeci de ani. Nu am fost niciodată în viaţa mea atât de tulburat de prezenţa trecutului monumental printre ruinele mâncate de timp ale prezentului.

În dimineaţa aceasta, la ora opt, mesajele mele pline de disperare au fost, în cele din urmă, luate în seamă. Se pare că Legmeşú de-abia acum a făcut legătura între mine şi William Alexander. La prânz, un Wolesley englezesc, acoperit da praf, a sosit să mă ia. Femeia între două vârste care îl conducea s-a dovedit a fi soţia americană a lui Legmeşú. A refuzat să mă ducă la locul săpăturilor până nu a fost întrutotul sigură că sunt, într-adevăr, o rudă de-a lui William Alexander. Apoi m-a întrebat „Ai adus

piatra?", şi s-a uitat prin mica mea cameră de parcă aş fi putut-o ascunde sub dulap sau prin alte locuri de genul acesta. S-a supărat când i-am explicat că adusesem doar transcrierea pe care o făcusem după literele săpate în lespedea roasă de vreme. M-a chestionat în privinţa locului unde se află acestea acum, dar eu am refuzat să-i răspund.

— Vino cu mine, spuse ea scurt şi tăios, şi m-a condus la maşină. Am străbătut în tăcere mulţimea de localnici care se dădeau la o parte ca să ne facă loc. La prima ridicătură de teren întâlnită în cale, am trecut printr-o împrejmuire de sârmă ghimpată şi prin nişte posturi de control, nu cu mult diferite de cele ce se găsesc în jurul taberelor militare. Paznicii irakieni s-au uitat cu atenţie în interiorul maşinii, dar văzând-o pe dr. Legmeşú, ne-au făcut semn să trecem. Plutea în aer o senzaţie de agitaţie puternică. Toată lumea părea tensionată şi emoţionată.

Şantierul arheologic se afla într-un crater al „tel"-ului, movila pe care fusese construit templul şi deasupra căreia fuseseră adăugate alte generaţii de clădiri din lut. În maniera cunoscutului arheolog Woolley, stratul superior de pământ al telului fusese aruncat în aer pentru a scoate la lumina zilei rămăşiţele civilizaţiei ce înflorise acolo în cel de-al treilea mileniu înainte de Hristos. Nu Legmeşú fusese acela atât de distructiv, ci înaintaşul meu, Alexander.

În timp ce eu îmi desfătam ochii admirând clădirea foarte bine păstrată de-a lungul secolelor, dr. Legmeşú aştepta nerăbdătoare. Îmi spuse că templul era din perioada asociată regelui Ghilgameş. Era construit din cărămizi de lut fin şi fusese protejat împotriva intemperiilor cu un înveliş exterior de cărămizi arse, scufundate în smoală.

— Unde era aşezată piatra lui Alexander? am întrebat-o şi ea

arătă în direcţia centrului ruinelor.

— Înălţaseră o structură megalitică exact în inima templului. Piatra pe care ruda dumneavoastră a furat-o reprezenta cheia de boltă a ei. De aceea trebuie neapărat să o aduceţi înapoi. Nu putem permite…

Se opri brusc din vorbă şi mă privi furioasă. Dacă fusese pe punctul de a mă ameninţa, reuşise să se abţină la timp.

Desen de Bota Mugurel

Atitudinea ei m-a făcut să mă aştept la tot ceea ce putea fi mai rău din partea soţului ei, dar sunt încântat să spun că profesorul nu s-ar fi putut dovedi mai fermecător. Era un bărbat cu înfăţişare tinerească, cu pielea foarte închisă la culoare şi cu ochii vii. Era înalt de statură, dar adus de spate, iar uniforma kaki pe care o purta fâlfâia pe el la fel ca o zdreanţă. L-am găsit în cort, studiind cu atenţie un set de inscripţii ce fuseseră transcrise pe hârtie. Era aplecat asupra unei lespezi mari de piatră şi, când m-am uitat mai îndeaproape, am văzut că era identică cu cea aşezată pe post de prag deasupra uşii de la conacul Scarfell.

A fost fascinat de ruta pe care o urmasem în descoperirea lui. Guvernul irakian înaintase o cerere oficială guvernului englez, acum cinci ani de zile, privind aducerea „Pietrei de la Tel Enkiş" la locul ei iniţial. Spre deosebire de frizele de marmură ale lui Elgin[2],

[2] Thomas Bruce, conte de ELGIN – ambasadorul Angliei pe lângă Înalta Poartă între anii 1799–1802, cel care a adus la British Museum o parte din sculpturile Panteonului, motiv de divergenţe diplomatice între Anglia şi Grecia după

despre care cei de la British Museum spuneau că e dreptul lor să le păstreze în siguranţă, nici o oficialitate din Londra nu auzise vreodată de Piatra de la Tel Enkiş.

Disputa s-a purtat timp de ani de zile conform aceleiaşi scheme şi a fost, până la urmă, preluată şi de presă. Fotografia uneia din celelalte pietre de la Tel Enkiş mi-a atras atenţia, împreună cu titlul articolului: *Unde se află piatra lui Alexander?* În mod evident, vreun reporter isteţ îşi dusese investigaţiile până la punctul în care făcuse legătura cu implicarea înaintaşului meu.

Între timp, muzeul stabilise că piatra fusese luată de la locul ei de către profesorul Alexander, despre care se spunea că s-ar fi retras, în nu se ştie ce loc, după întoarcerea sa din Orientul Apropiat, pe la sfârşitul anilor 1870. Bineînţeles că guvernul irakian nu a crezut nimic din toate acestea, închipuindu-şi că British Museum ascunsese piatra, iar relaţiile dintre cele două ţări au rămas încordate după aceea câţiva ani de zile.

I-am spus lui Legmeşú că lespedea se află într-o carieră de piatră a cărei aşezare o voi face cunoscută muzeului la întoarcerea mea în Marea Britanie. Profesorul a fost de acord.

Este greu de stabilit, după optzeci de ani, povestea acelor evenimente. Alexander lucrase pe acest şantier arheologic chiar cu străbunicul lui Legmeşú. Cei doi bărbaţi fuseseră prieteni apropiaţi şi făcuseră împreună uimitoarea descoperire a megaliţilor din inima templului de cărămizi din lut. Au fost opt pietre aranjate în cerc, în poziţie verticală. Deasupra lor fuseseră aşezate alte patru pietre. Un mini-Stonehenge. Iar în centru – patru altare, trei dedicate unor zei cunoscuţi, unul… unul care sfida orice fel de explicaţie.

— Nu a rămas nici o urmă din aceste altare, îmi spuse Legmeşú, la o ceaşcă de ceai. Dar însemnările străbunicului meu sunt cât se

---

cucerirea independenţei acesteia din urmă (n. trad.).

poate de clare. Existau trei altare închinate celor trei aspecte ale Zeului Vânător: tânărul, regele, bătrânul înţelept. Dar cui îi era dedicat cel de-al patrulea altar…? ridică el din umeri. Poate vreunei zeiţe? Sau regelui renăscut? Înaintaşul meu a lăsat în urma sa doar presupuneri.

În timpul acelei prime excavaţii avusese loc o divergenţă de opinii; o luptă; o moarte. În afară de ceea ce am scris aici, nu se mai cunoaşte nimic. Tot ceea ce s-ar mai putea afla este în siguranţă, ştiut doar de mine: o amintire a sătenilor din Scarfell despre un bătrân care ducea de frâu, la deal, un cal înhămat la un car de berar, în sus, spre buza văii, despre un foc care a ţinut patru zile, o piatră străveche şi un copac care a crescut într-o iarnă – un mărăcine negru, ca o piază rea.

Legmeşú îmi smulse din mână copia după inscripţia de la Scarfell. Îşi plimbă ochii peste semne; scrierea cuneiformă lui îi părea la fel de familiară precum îmi era mie alfabetul nostru.

— Nu e toată, spuse el după o bună bucată de vreme.

Cu câtva timp în urmă îmi dădusem seama că cea de-a patra faţă a pietrei, lipită de zidăria dintre uşă şi tavan, avea caractere pe ea la fel ca şi celelalte trei. Bineînţeles că nu ar fi putut fi citite fără să demolez conacul, ceea ce nu fusesem încă pregătit să o fac la acea vreme. I-am spus lui Legmeşú că cea de-a patra faţă fusese mult timp expusă aerului toxic ai unui oraş industrial din Anglia de nord şi caracterele fuseseră aproape complet şterse.

Preţ de o clipă îşi pierdu stăpânirea de sine de furie.

— Ce lucru prostesc şi distructiv, să laşi piatra într-un asemenea loc. *Trebuie* să fie adusă înapoi! *Trebuie* să fie salvată!

— De bună seamă că da, i-am zis eu. Aşa am de gând să fac

când mă voi întoarce în Anglia! Dar de-abia i-am dat de urmă, după ani de studiu a însemnărilor unchiului meu.

Când auzi asta, păru să i se mai potolească mânia. Însă nu am de gând să dezvălui locul unde se află piatra. Mint fără ruşine. Sunt obsedat de un puternic simţământ de protejare a pietrei… a conacului şi, da, într-adevăr, acum la vârsta maturităţii, şi a copacului. Prin intermediul unchiului meu, ele sunt, într-un anume fel, legate una de alta şi, a îndepărta sau distruge pe oricare dintre ele, ar fi ca şi cum s-ar distruge cu lovituri de baros Piatra de la Rosetta.[3]

Legmeşú păru să ia o hotărîre bruscă.

— Urmează-mă! mi-a spus el şi m-a condus chiar în şantierul arheologic. Am ajuns după un timp în dreptul unei prelate întinse care acoperea centrul templului. Aici se afla centrul locului de închinăciune.

Era o zonă de energie mistică. Simţeam prezenţa unei puteri nevăzute. Aceasta a avut asupra mea un efect imediat şi de durată. Am început să tremur. Chiar şi acum, când scriu – după multe ore de la această experienţă – mâna îmi mai este încă nesigură. Cât am stat acolo, am fost în trecutul îndepărtat. Degetele timpului mi-au jucat prin păr; răsuflarea morţilor mi-a suflat blând peste faţă. Sunete, mirosuri, atingeri… şi o copleşitoare, dătătoare de fiori prez*enţă* – *u*rmărindu-mă în tăcere.

Legmeşú părea să nu-şi dea deloc seama de toate acestea.

Vocea lui m-a readus în prezent. Arăta spre micile repere din ciment ce indicau locul în care se înălţau înainte pietrele, într-un cerc de aproape şapte metri în diametru. Pe podea, puse clar în

---

[3] Piatra de la Rosetta: fragment dintr-o stelă descoperită (1799) în localitatea Rosetta, în timpul campaniei lui Napoleon Bonapane în Egipt; a stat la originea descifrării hieroglifelor de către Champollion (1822).

evidenţă în lutul uscat, se aflau urme de rădăcini răsucite.

— Este deschis către cer, spuse el. În centrul pietrelor crescuse un copac, şi încă unul destul de mare, după cum arată urmele. Cele patru altare erau orientate est-vest. Credem că s-ar putea ca sub trunchiul copacului să se fi găsit o groapă umplută cu mâl, care să-l ajute să crească.

— Şi scopul acestui loc? l-am întrebat eu. Legmeşú îmi zâmbi şi îmi întinse o cărţulie. Am deschis-o şi am văzut că scrisese în ea traducerea inscripţiilor de pe fiecare piatră. Conţinutul parţial al inscripţiei de pe Piatra lui Alexander tocmai fusese adăugat. Am studiat textul scris într-o engleză căutată. Aproape imediat mi-am dat seama de ceea ce citeam.

Fraza scrisă în grabă de Legmeşú: „Conţine mult din ceea ce se pierduse din epopeea originală, precum şi forme mai vechi a ceea ce este cunoscut. Este o descoperire spectaculoasă!" era cu totul de prisos. M-am cufundat în tălmăcirea înţelesului cuvintelor.

Şi iată! puhoaiele Potopului nu mai erau. Mâlul acoperea pământul precum o mantie ce înăbuşă totul. Ghilgameş adăsta pe o măgură şi îl zăreşte pe Utnapiştim, Luntraşul Potopului, înălţându-se din câmpul de mâl şi făcându-i semn.

— Îţi voi dezvălui, Ghilgameş, cuvântul ascuns, taina zeilor ţi-o voi istorisi. Ia seama la vorbele mele! Adânc sub apă şi sub mâl se află un copac. Are ştepi de mărăcine şi ghimpi de măceş pe fiecare rămurică. Îţi va înţepa mâinile la atingerea lui, dar dacă vei reuşi să-l apuci strâns, vei avea ceea ce poate reda tinereţea unui bărbat. Numele lui este Bătrânul Care Va Fi Tânăr.

— Cât de adânc este mâlul? l-a întrebat Măria-Sa Ghilgameş.

— Cale de şapte zile şi şapte nopţi, i-a răspuns Luntraşul şi Ghilgameş şi-a ţinut răsuflarea şi s-a cufundat în beznă.

După ce l-a smuls pe Bătrânul Care Va Fi Tânăr, a înotat din nou până ce-a ieşit din mâl. Atunci Utnapiştim a trimis o femeie cu plete bălaie care să spele şi să ungă trupul bărbatului de spiţă regească. Şi Ghilgameş a cunoscut-o vreme de şapte zile şi şapte nopţi, plin de furie triumfătoare, şi nici o clipă nu l-a lăsat el din mână pe Bătrânul Care Va Fi Tânăr. Şi când pruncul s-a născut, Utnapiştim l-a dat deîndată Bătrânului Care Va Fi Tânăr şi, astfel, prima boabă s-a ivit pe crengi.

— Acum va creşte, i-a zis Luntraşul. Şi ţi-am spus despre altarul pe care trebuie să-l zideşti şi despre cum se unge trupul.

Apoi Ghilgameş a plecat spre Uruk-ul cel împrejmuit cu ziduri şi, de câte ori ghimpii Bătrânului Care Va Fi Tânăr i se înfigeau în degete, de-atâtea ori îi creştea puterea. Şi nu a îngăduit nici unui bătrân să se atingă de copac, astfel că acestora li s-a refuzat tinereţea. Iar când a venit vremea, doar Ghilgameş, fără de nimeni altul, l-a sădit pe Bătrânul Care Va Fi Tânăr după cum trebuia, şi s-a culcat cu el într-o îmbrăţişare ce-a ţinut şapte zile şi şapte nopţi.

Asta însemna că în faţa ochilor noştri se afla, săpată în piatră, o versiune a poveştii despre nemurire din Epopeea lui Ghilgameş, care era cu totul diferită de povestea de pe tăbliţele de lut. Şi era şi o versiune *mai veche*, în privinţa asta Legmeşú fiind întru totul încredinţat. Eram familiarizat cu măreaţa epopee, care pentru unii reprezenta *prima* poveste din ciclul mitologic ce urma să facă în curând înconjurul lumii: despre Regele Ghilgameş, jumătate om, jumătate zeu, despre luptele sale cu uriaşii; peregrinările sale prin întinsul codru de cedri în căutarea lui Enkidú, prietenul cel pierdut; despre căutarea secretului tinereţii veşnice, taina păzită cu atâta geloasă străşnicie de către zei.

Şi acum, iată, apărea o formă mai puţin finisată, cu aluzii referitoare la ritualuri magice pe care versiunile mai noi se părea că

le pierduseră.

— Piatra a venit din Egipt, spuse Legmeşú. Acest loc a îndeplinit rolul unui aşezământ de cult extrem de important, probabil timp de două sute de ani. Planta secretă pare să fi fost un mărăcine, ceea ce ar fi în concordanţă cu forma lăsată de rădăcini în mâlul de acolo. Cred că în locul ăsta se oficiau ritualuri consacrate nemuririi, iar cel de-al patrulea altar ar putea fi figurativ: viaţa renăscută. Deci avem Tânăr, Rege, Vrăjitor şi, din nou, Tânăr.

Legmeşú vorbea, însă cuvintele sale deveniseră, pentru mine, simple sunete lipsite de sens. Părea mai interesat de descoperirea arheologică decât de uimitoarea descoperire *literară.* Pentru el, legendele reprezentau un simplu fragment din povestea unui popor; ele însemnau doar un instrument în plus, sau o componentă în plus, a acestei îndeletniciri care este arheologia. Dorea cuvintele intacte, la fel de mult precum dorea şi piatra intactă, dar îmi dau seama că nu a fost pătruns de *înţelesul* cuvintelor, nici de interpretarea lor cuvânt cu cuvânt sau de ceea ce implicau ele privind cultura şi ritualurile celor mai îndepărtate timpuri ale civilizaţiei umane.

Însă era cât se poate de clar că unchiul meu fusese pătruns! Ce alt motiv să fi avut pentru a fura şi transporta peste mări şi ţări una dintre pietre – piatra unghiulară a întregului ansamblu – şi pentru a sădi, precum vechii sumerieni, un straniu şi sumbru copac? Oare descoperise sămânţa unui mărăcine cunoscut, care pe vremea Babilonului era ştiut sub numele de Bătrânul Care Va Fi Tânăr?

Aceasta este cheia! Povesteşte despre un copac care s-a ivit şi a crescut din foc. Povesteşte despre copilul care trebuie dat ofrandă vlăstarului în creştere. Şi câte alte informaţii pline de înţeles se vor fi găsind oare pe faţa ascunsă a pragului uşii, aşteptând să fie scoase la lumină?

10 august 1958

Nu pot să mai rămân aici. Aş vrea să mă întorc în şantierul arheologic de la Tel Enkiş, dar mi s-a spus că irakienii sunt nemulţumiţi de faptul că mă găsesc în posesia pietrei. A venit vremea să dispar din această ţară. Oricum, pentru puţin timp. Las în urmă atâtea lucruri neterminate; las în urmă atâtea întrebări la care nu am găsit răspuns.

14 iunie 1965

Ajunsesem aproape să cred că întâlnirea mea, supranaturală, de la Tel Enkiş nu a fost decât simplă imaginaţie; o închipuire. Anii care au trecut de atunci au fost foarte sterpi şi plini de tot felul de întâmplări. (Până la urmă Legmeşú a încetat să mă tot vâneze să-i dau piatra, dar încă îmi mai păzesc spatele ori de câte ori mă aflu prin Orientul Apropiat sau Mijlociu.) Acum a apărut ceva şi am zburat de la Ierusalim la Cairo, via Cipru.

Totul a început în urmă cu două luni: voi povesti pe scurt evenimentul. Mă aflam la Ierusalim, în curs de demarare a proiectului pentru care Cambridge-ul fusese, până la urmă, de acord să mă finanţeze: şi anume, să identific şi să descopăr adevăratul înţeles, simbolic şi mitologic, al tipului de copac din care fusese făcută Cununa de Spini a lui Hristos. (O coroniţă din rug de măceş? Un coif de scaieţi împletiţi, un nimb din ramuri de salcâm? Din ce specie de arbust sau copac?) Referirea la „mărăcinele învierii" din epopeea lui Ghilgameş m-a urmărit timp de ani de zile.

Din toate marile învieri ale acestei lumi, cea a lui Hristos este cea mai vestită. Sunt din ce în ce mai obsedat de adevăratul mod în care a avut loc aceasta, iar Cununa de Spini reprezintă un simbol cu adevărat „spinos", o invitaţie provocatoare pe care am perceput-o în timp ce fixam cu privirea, prin fereastră, mărăcinele de la conacul Scarfell.

Biblioteca Universitară de aici, din Ierusalim, este deosebit de variată în conţinut şi, chiar dacă este înţesată cu cărţi de învăţătură creştină, rămâne, totuşi, un adevărat tezaur de manuscrise din vremurile străvechi.

Într-o după-amiază am surprins o discuţie în bufetul bibliotecii, un loc plin de lume şi de zgomot.

Cei doi bărbaţi se aflau în spatele meu; vorbeau într-o engleză chinuită. Unul din ei era un diplomat israelit pe care îl ştiam din vedere; celălalt era arab. Din dialectul exclamaţiilor ocazionale pe care le pronunţa în limba maternă, am ghicit că era egiptean. Nu prea părea în apele lui: arăta stânjenit şi nervos. Un străin într-o ţară ostilă. Cu toate că discutau în şoaptă, îi puteam auzi cu claritate şi, curând, am devenit curios.

Egipteanul zicea:

— Nişte oameni scufundători, cu buteliile în spate – nu oameni profesionişti – turist. Au fost înotaţi lângă insula Pharos, unde scufundat vechile ameninţări luminoase pentru corăbii…

Israelitului îi trebui ceva timp să-şi dea seama de ceea ce spusese arabul.

— Ameninţări luminoase? *Semnale* luminoase. Farul de pe insula Pharos?

Egipteanul exclamă cu aprindere:

— Da, da! Lângă oraş străvechi Alexandria. Da. Găsit nişte ulcior foarte veche. Foarte veche. Mii de ani. Marea nu intrat în

ulcior. Hârtii înăuntru. Vechi dinainte de venirea popoare romane. Multe alte ulcioare în mare, aşa mi s-a spus.

Vocile le scăzură şi mai mult şi mi-a venit din ce în ce mai greu să disting ceea ce vorbeau. Tot ce-am mai putut înţelege a fost că guvernul Israelului era interesat în privinţa oricărui fel de pergament referitor la cultura poporului său, şi că astfel de pergamente într-adevăr există printre noile descoperiri. Bineînţeles că israeliţii sunt gata să plătească o grămadă de bani pe ele, iar egipteanul era foarte preocupat să-şi umple buzunarele prin aducerea la cunoştinţă a acestei veşti Ministerului Culturii al Israelului.

Imediat mi-a trecut prin gând: s-o găsi oare în ulcioare ceva referitor la *mărăcine?*

Se scurseseră ani buni de la evenimentele petrecute la Tel Enkiş, dar am simţit din nou cum soarta îşi deschide aripile deasupra mea: eram urmărit de trecutul tăcut. Sunt convins că la Cairo se găseşte ceva şi *pentru mine.*

19 iunie 1965

Legătura mea aici este Abdullah Raşid. Este binecunoscut profesorilor de la Universitatea din Ierusalim şi le „furnizează" acestora obiecte şi informaţii de câţiva ani de zile.

Profesorul Berenstein din Ierusalim este un prieten de-al meu şi, prin bunăvoinţa lui, mi s-a aranjat o întâlnire clandestină cu acest om, care are posibilitatea de a cerceta şi descrie conţinutul amforelor. În această dimineaţă, după „verificarea scrisorilor mele de acreditare", Abdullah a venit la hotelul în care locuiesc, în timpul micului dejun, mi-a explicat cum cinci dintre străvechile amfore au

fost deja scoase din apă, iar două dintre ele deschise în condiţii de mediu controlat. A făcut pe misteriosul în privinţa a ceea ce se află înăuntru, dar a adăugat, criptic, că el, personal, crede că, într-adevăr, *există* referiri la un anume copac ţepos printre primele documente care au fost scoase la lumină şi cercetate.

Descoperirea este, după câte ştiu, ţinută cu străşnicie secretă, iar Abdullah a fost surprins şi impresionat de faptul că am reuşit să aflu de existenţa pergamentelor. Intenţia egiptenilor este să traducă ei înşişi documentele şi piesele de teatru şi să profite din plin de ele, înainte de a face cunoscută descoperirea lumii întregi. În consecinţă, tipi precum Abdullah fac o grămadă de bani scoţând la iveală fotocopii de-ale pergamentelor.

Iată ce mi-a spus Abdullah: până acum s-au descoperit mai multe documente care au supravieţuit incendiului Bibliotecii din Alexandria (a cărui dată este încă necunoscută, dar este cel mai probabil să se fi întâmplat în anii de început ai primului mileniu după Hristos.) Se crede că înainte ca mulţimile dezlănţuite să reuşească să pătrundă înăuntru şi să dea foc, un anumit număr de soldaţi au încărcat desagi întregi cu tot ceea ce bibliotecarii au putut alege pentru a salva; au părăsit călare oraşul, până la o galeră care apoi s-a îndepărtat în larg. Aici, patruzeci de amfore smălţuite au fost umplute cu manuscrise şi apoi pecetluite cu ceară, pânză de in, din nou ceară şi, la sfârşit, căpăcite cu lut. Pecetluirea manuscriselor a reprezentat, probabil, o măsură de precauţie, luată înainte de a se porni către un loc lipsit de pericole, în cazul că nava s-ar fi scufundat, dar din cine ştie ce motive, amforele au fost aruncate peste bord în apropierea farului. Poate că marinarii şi-au văzut, dintr-o dată, vieţile puse în primejdie, nemaireuşind să ridice pânzele? Nu se ştie nimic în această privinţă. Cu siguranţă că intenţia lor ar fi fost aceea de a recupera vasele, o dată primejdia

trecută, dar este de presupus că nu au mai scăpat supravieţuitori care să cunoască locul în care au fost scufundate amforele, sau poate că nici nu au existat astfel de persoane. Apa de mare a ros plasele de sfoară care le ţineau laolaltă, iar apoi curenţii au purtat unele dintre amfore până în largul Mediteranei, răspândindu-le de-a lungul unei linii către Cipru.

20 iunie 1965

Astăzi am fost martor la operaţiunile de recuperare. Ţărmurile Alexandriei sunt cuprinse de agitaţia a nenumărate mici ambarcaţiuni, cea mai mare parte a lor asemănătoare cu cea în care ne-am apropiat cu uşurinţă de insulă. Cum şi eu eram îmbrăcat după portul localnicilor, nu făceam notă discordantă cu aceştia. Am navigat către Insula Pharos, spre acel punct aflat la nord de ea, şi am privit cum un vas de dragare, mare şi ruginit, ajuta o echipă de scufundători să scoată la lumină preţioasele vestigii.

În cele din urmă ne-am primit răsplata. Am zărit o amforă ieşind din adâncuri, ridicată de troliul macaralei. Era lungă şi zveltă, încrustată cu melci de mare şi cu scoici, iar de ea era agăţat, şiroind de apă, un mănunchi de alge verde-închis la culoare şi de o consistenţă deosebit de mătăsoasă, ce atârna precum o barbă de vasul cu forme rotunde. Un crab gigantic se bălăbănea prins într-un cleşte de această împletitură vegetală, ca şi cum nu ar fi vrut să dea drumul comorii ce se aflase atât de mult timp în stăpânirea oceanului.

O barcă cu motor trecu prin apropiere, încetinind pentru a ne observa. Ne-am făcut de lucru cu plasele de pescuit şi cu mânuitul pânzelor, mişcări lipsite de sens, dar îndeplinite în ritm frenetic, în

timp ce Abdullah dădea ordine cu glas aspru, iar cei doi marinari ai noştri se prefăceau a fi peste măsură de supăraţi. După câteva secunde, barca şi-a pornit motorul şi s-a îndepărtat cu zgomot.

L-am întrebat pe Abdullah unde va fi dusă acum amfora.

— La muzeu, îmi răspunse el.

Acolo urma să fie deschisă în condiţii de mediu controlat.

— Nu există nici o şansă să fiu martor la deschidere?

Abdullah scutură din cap şi râse. Îmi spuse că doar anumiţi miniştri din guvern şi profesori se vor afla acolo. Şi câţiva asistenţi tehnici, în care se are o mare încredere.

Se împunse cu degetul în piept şi râse din nou.

— Tipi ca mine, zise el.

Sarcina lui Abdullah consta în fotografierea fiecărei etape a deschiderii amforelor, apoi manuscriselor, pagină cu pagină. Urma ca după aceste fotografii să se facă mai multe copii fidele.

— Şi aceste copii vor fi de vânzare?

— Bineînţeles că nu, oficial, zâmbi el, dar orice lucru se poate negocia, nu-i aşa?

(Abdullah ştie foarte bine ceea ce cer eu de la ei. Mi-a spus că îi va lua două sau trei zile examinarea tuturor manuscriselor, pentru a găsi ceea ce caut.)

23 Iunie 1965

Abdullah a trecut pe aici, dar veştile nu sunt îmbucurătoare. Nu a reuşit încă să obţină copiile, nu numai pentru mine, dar nici pentru alţii, deoarece nu vrea să fie pus în situaţia de a-şi compromite postul de la muzeu. Până acum a fotografiat mai multe manuscrise.

Se pare că este un soi de ghiveci Sunt două lucrări de-ale lui Platon. O piesă de teatru a lui Plaut, denumită *Servius Pompus*, necunoscută până în prezent. Mai sunt cinci ode pindarice, două dintre ele noi. Mai este şi o copie a *Medeii* lui Euripide, prezentând uşoare modificări faţă de versiunile cunoscute, precum şi douăzeci de pagini dintr-un manuscris al lui Iulius Caesar, intitulat *Tainicele sale convorbiri cu preoţii din Galia asupra naturii magiei şi ritualurilor lor.*

Ultima bucată de pergament conţine scrisul autentic (după cum spun specialiştii) al unei şi mai celebre mâini: cea a lui Homer însuşi. Este un fragment din a sa *Iliadă* şi constă din jumătatea textului în care se vorbeşte despre Moartea lui Hector, tot ceea ce ţine de Funeraliile lui Patrocle şi în jur de o treime din Ritualurile Funerare. Este, în mod evident, un manuscris străvechi şi egiptenii sunt convinşi că este *într-adevăr* scrisul lui Homer, conferind astfel şi mai mare greutate ipotezei că Homer a fost o singură persoană şi nu un autor colectiv.

Toate acestea ar fi fost suficiente pentru a mă face curios dincolo de limita suportabilului, însă Abdullah, conştient de natura căutărilor mele, mi-a mai spus ceva care a ajuns acum să mă ţină cu sufletul la gură din cauza aşteptării: faptul că fragmentul de *Iliadă* conţine o referire la un „însângerat mărăcine".

Aceasta este copia pe care o vreau, l-am spus că indiferent dacă face rost şi de altceva, *trebuie* să pună mâna pe acel fragment necunoscut din Homer. Fără îndoială că entuziasmul meu a ridicat preţul acelor rânduri în versuri, dar sunt sigur că Abdullah mă joacă cu dibăcie, aducându-mă, deliberat, într-o asemenea stare de incitare. Probabil că ar putea să-mi vândă chiar acum copiile manuscriselor, dar prin această amânare saltă preţul, pretinzând că este prea îndeaproape urmărit la muzeu. Pot să joc şi eu jocul ăsta şi

să încep să-mi fac valiza în faţa lui şi să arunc priviri îngrijorate prin agendă.

1 octombrie 1965

M-am întors la conacul de la Scarfell, locul în care m-am născut. Am venit aici pentru că am *simţit* cum mi s-a cerut să vin acasă. Cea mai mare parte a verii am stat la Cambridge, dar vocea unei prezenţe întunecate, a unei prezenţe care mă urmărea peste tot, m-a chemat aici… acasă, la conac, în valea cea sălbatică, lângă copac.

Am tradus mult din ceea ce Abdullah a reuşit să-mi vândă. Cititul manuscriselor este fascinant.

Piesa de teatru a lui Titus Maccius Plautus este satirică. Plaut a trăit în jurul anului 250 înainte de Hristos şi ne aflam în posesia a 21 dintre piesele sale: acum ele sunt 22. *Servius Pompus* este complet tipică, în ea fiind vorba de un legionar obişnuit din armata lui Fabius, care este convins că se trage dintr-o familie nobilă şi se poartă cu tovarăşii săi de arme de parcă ar fi nişte gunoaie. În cele din urmă însă, descoperă că este fiu de sclavi, ceea ce îl conduce la câştigarea unui post permanent: cu o roabă, adunând baligile lăsate în urma lor de elefanţii lui Hanibal.

Fragmentul din Caesar este, totuşi, cât se poate de atipic şi de straniu. Pare a fi fost scris în săptămânile premergătoare asasinării lui, când augurii îl avertizau deja în privinţa evenimentelor ce urmau să se întâmple. Deprimat de un puternic sentiment al fatalităţii, Caesar rememorează interogatoriile (cărora el le spune „convorbiri") la care i-a supus pe druizii şi prezicătorii gali luaţi prizonieri. Cele 20 de pagini de manuscris sunt bogate în detalii privind legendele şi cunoştinţele de magie ale locuitorilor celţi ai

Europei şi conţin dezvăluiri fascinante în legătură cu limbajul codificat care era exprimat printr-o anumită aranjare a pietrelor în teren.

Dar despre toate acestea, poate altădată. Căci versurile homerice sunt cele care mă tulbură cu adevărat; în acest fragment al ciclului epic, despre aventurile grecilor pe ţărmurile Asiei Mici, există o menţiune la adresa învierii care îmi adevereşte două dintre bănuieli: că s-a depus un efort intenţionat pentru ca aceste cunoştinţe să fie şterse din memoria omenirii şi că cineva – sau *ceva* – îmi călăuzeşte cercetările pentru a reface aceste cunoştinţe din aluziile pe care, încetul cu încetul, le descopăr.

În timp ce scriu acestea, ziua de toamnă de afară se arată întunecată, cu imense coloane de nori plini de tunete alunecând pe deasupra Scarfellului, dinspre vest. Lucrez la lumina lămpii. Frigul m-a pătruns până la oase. Întinderea mlăştinoasă, plină de denivelări, mă înconjoară cu pustietatea ei, iar mărăcinele cel singuratic – profilându-se negru pe fundalul întunecat – pare să se aplece asupra mea prin micile ferestre ferecate care lasă să i se vadă sinistra formă. Acest copac a cunoscut eternitatea. Acum îmi dau seama că m-a văzut citind despre Ahile şi despre cum s-a folosit acesta, cu nepricepere, de vrăjile străvechi.

Iată traducerea brută a pasajului din *Iliada* care este relevant. Face parte din „Funeraliile lui Patrocle", marele prieten al lui Ahile. Pe când Ahile stătea supărat în cortul său, în timpul asediului Troiei, Patrocle şi-a pus pe el armura vestitului bărbat şi a luptat în locul lui, fiind însă doborît de către eroul troian, Hector. Ahile, în mâhnirea lui, s-a întors atunci în bătălie, dar nu înainte de a cinsti memoria prietenului său mort, prin înălţarea unui măreţ rug şi monument. Iar după ce corpul a fost ars şi focul s-a potolit:

… atunci dau de strâng aleasa ţărân-a solului lor
Şi plin cu cenuşă din foc ei umple-un rotat vas de aur
Şi-ndoit cetluiesc ulciorul la gură cu seu gras,
Apoi îl aşează smeriţi în cort la viteazul Patrocle,
Iară cei de-l zăresc înăuntru, cu moale prapur pânzesc
Deasupra mormântului de aur, cuvenita cinstire.
Acuma zeiescul Ahile înalţă în slavă movila
Ce fi-va s-ascunză la sân pe prietenul său cel pierdut.
Cerc mare, de piatră, întinde bărbatul în ţărână, la ţărm,
Şi apă ne'ncepută, de izvor, azvârle-ntre steiuri.
Mănos şi negru pământ cară pe urmă aheii din câmpuri
Şi-l lasă grămadă pe pietre, semeţ gorgan ridicând,
De-ajunge gorganul să-ntreacă cu vârfu-i al cedrului
Vârf de vânt răvăşit. Regescul Ahile păşeşte pe glia
Ce rece-mpresoară sub lutu-i pe prietenul lui cel pierdut,
Şi-amaru-şi jeleşte, întins lat pe cel rodnic pământ
Sub care zace Patrocle. În timpul acesta, lui Nestor,
A lui Nereu odraslă, un vis i se trimite din ceruri.
Crainicul Viselor vine de la Zeus, stăpân peste nouri,
Şi-i zice lui Nestor cuvinte ce zboară. Acestea ajung
La urechea nepregetatului Ahile, care grabnic
De smulge din zidul de piatră al Troiei însângeratul
Mărăcine şi-l sădeşte-n gorganul cu lacrimi udat.
În crengile lui el aşează platoşa şi sabia
Ce ale viteazului Patrocle până mai deunăzi au fost,
Şi astfel făcând, carnea-şi străpunge cu-al Mărăcinelui şteap,
Sânge de viaţă plin ofrandă dând drept preţ pentru viaţă.

Aici fragmentul se întoarce la firul acţiunii, aşa cum îl cunoaştem noi: jocurile funerare oferite în cinstea lui Patrocle şi

răfuiala finală dintre Ahile şi luptătorul troian, Hector[4]. Traducerea făcută de mine lasă mult de dorit. Metrica versului homeric, cum apare el în original, arată foarte necizelată, nefiind nicidecum după cum suntem obişnuiţi cu ea şi este de presupus că generaţiile ce i-au urmat lui Homer au „curăţat" lucrarea bătrânului, faţă de cum era iniţial. Dar cuvintele lui sunt pline de putere şi de o ciudată obsesie în ceea ce priveşte „pământul". Sunt sigur că atunci când Homer a scris aceste versuri era binecuvântat cu puterea magică a lui Zeus, magia pe care şi Ahile încercase să o invoce.

Bietul Ahile, cred că îi înţeleg greşeala. Bineînţeles că întregul ritual de înmormântare avea drept scop *să-l readucă la viaţă pe Patrocle!*

Greşeala sa a constat în respectarea tradiţiei miceniene normale, aceea de a arde pe rug corpul prietenului său. Patrocle nu a înviat niciodată. Nu avea cum. Îmi este evident faptul că Zeus a încercat să-l avertizeze să nu respecte tradiţia, să nu aşeze corpul prietenului său pe vreascurile aprinse, deoarece cu câteva rânduri mai înainte (atunci când corpul lui Patrocle este încredinţat rugului funerar), Homer scrisese:

Dar iată că a lui Patrocle cinstire parte avu
De urâcioasă, nesuferită, nedreaptă-ntârziere,
Căci lemnăria cu mortul asupra-i din lips-adierii
Nu se aprinse, şi-atunci nepregetatul Ahile
Jeli din nou amarnic, cu ochii împâcliţi.

---

[4] Autorii nuvelei încurcă un pic lucrurile: confruntarea finală dintre Ahile şi Hector, încheiată cu moartea acestuia din urmă, are loc înainte de funeraliile lui Patrocle. După jocurile funerare, care se desfăşoară în continuarea funeraliilor propriu-zisc, urmează sosirea regelui troian Priam în tabăra aheilor, pentru a răscumpăra de la Ahile corpul fiului său mort (n. trad.).

Dar mai apoi
Săratele lacrimi îşi şterse, şi alta în minte-i veni:
Stând mai deoparte de rug începu să se roage de două
Vânturi, Munteanul şi Crivăţul. Jertfe frumoase
Le juruia şi stropind din cupa de aur să vie
El le ruga şi mai iute să ardă mormanul de lemne,
Stiva cea-naltă s-aprinză curând, curată cenuşă
Să rămână din cel care-a fost viteazul Patrocle[5].

Focul nu vroia să se aprindă şi Ahile nu a reuşit să-şi dea seama de şansa pe care i-o oferea zeul său. Zeus tot îndepărta vânturile din preajma flăcărilor, dar văzând că atenţionările sale nu sunt luate în seamă, i-a întors spatele lui Ahile, cuprins de supărare.

Nimic altceva în acest fragment nu mai pare a avea vreo legătură cu mărăcinele sau cu felul în care este acesta folosit. Abdullah mi-a promis că-mi va trimite şi alte materiale când şi dacă va putea, dar cum timp de mai multe luni nu a sosit nimic, bănuiesc că orice informaţie referitoare la amforele pierdute şi la preţiosul lor conţinut a fost deja tăinuită.

Ce pot să aflu de la Homer? Că a existat cu adevărat credinţa în puterea *mărăcinelui* de a învia morţii? Că o anumită „împungere a cărnii" este importantă pentru aceasta? Ahile îşi împunge braţul cu un ghimpe: sângele său drept preţ pentru viaţă. Dar aceasta nu este singura viaţă la care se face aluzie în cele două menţiuni pe care le-am găsit până acum: un copil a fost jertfit copacului, potrivit fragmentului din Ghilgameş.

Simt cum întunericul mă împresoară.

---

[5] După „Iliada", E.S.P.L.A, colecţia „Clasicii Literaturii Universale", 1959, pag. 424, vs. 190–196, traducere de George Murnu (n. trad.).

11 martie 1970

Lespedea de piatră e *prinsă* de copac! Lipită de el. Legată! E un gând înfricoşător. În dimineaţa aceasta am încercat să dau la o parte piatra din poziţia ei, scobind cimentul care o leagă de restul pietrelor nefasonate din care este construit conacul. Am descoperit că rădăcinile mărăcinelui sunt înfipte *chiar în casă!* Îmi este clar acum că unchiul meu se afla în posesia unei mult mai clare înţelegeri a importanţei copacului şi a pietrei decât crezusem eu până acum. De ce adusese cu sine şi cu atâtea greutăţi, piatra lui Ghilgameş până în Anglia? O despărţitură prin care se trece dintr-o lume în alta? Cu siguranţă că faţa ascunsă a lespezii conţinea cuvinte de o mare importanţă, cuvinte care el hotărîse că trebuie ascunse de privirile curioase ale contemporanilor săi. Lespedea nu este o simplă piatră de mormânt, este însuşi mormântul: mormântul cunoaşterii pierdute!

Mi-am dat seama de toate astea doar de curând, şi în această dimineaţă am început să scot lespedea din locul ei de odihnă. Am folosit unelte potrivite, precum şi multă forţă fizică. Închipuiţi-vă surpriza pe care am trăit-o când am descoperit că scobeam în *ţesut vegetal!* O rădăcină plină cu ghimpi zvâcni spre mine, apoi rămase atârnată în afară, fremătând şi răsucindu-se încet. M-a speriat cumplit. Întreaga lespede este acoperită şi apărată – pe faţa cea

ascunsă – de o prelungire a mărăcinelui care creşte în capătul grădinii, o prezenţă ameninţătoare şi nefastă. Aş putea tăia rădăcina care dă înspre conac, dar simt cum un fior de frică mă străbate ori de câte ori mă opresc cu gândul la această posibilitate. Chiar şi acum, în timp ce scriu, simt cum atrag, din ce în ce mai aproape de mine, o mare întunecime.

Copacul a ajuns până înlăuntrul casei. De-a lungul peretelui din bucătărie se întinde un lujer gros de rădăcină întunecată la culoare. Hornul căminului e năpădit de un păienjeniş de rădăcini de copac. Am ridicat o scândură din podea şi un firicel subţire de mărăcine s-a tras iute înapoi din faţa izbucnirii de lumină. Podeaua este acoperită de mici tentacule vegetale.

Copacul a prins casa ca într-o pânză de păianjen. Şi totul gravitează în jurul lespezii de piatră, a monolitului cel străvechi. Am ajuns să mă întreb dacă mai există cumva vreun semn, vreun cuvânt care să mai poată fi desluşit pe faţa ascunsă. Un gând mi se iveşte în minte; că mărăcinele s-a hrănit cu ele, trăgându-şi puterea din formulele magice săpate în piatră, mistuindu-le, crescând de pe urma cunoştinţelor pierdute care, odinioară, erau conţinute în ele.

Nu-i de mirare că mă simt urmărit. Să fie oare aceasta opera unchiului meu? Sau, pur şi simplu, a ascultat de poruncile unei mult mai sinistre puteri?

22 septembrie 1970

Am primit un mesaj de la British Museum, reexpediat de la locuinţa mea din Cambridge, de către asistentul meu în domeniul cercetării, David Wilkins. Doar el ştie unde mă aflu acum. Este un student capabil, un iscusit cercetător, şi mi-am pus, într-o măsură

considerabilă, încrederea în el. În momentul de faţă cercetează, în numele meu, arhivele prăfuite ale Cambridge-ului, în căutare de alte referiri la adresa „mărăcinelui" sau a învierii. Sunt convins că trebuie să mai existe şi multe alte asemenea referiri şi că scoaterea la lumină şi folosirea lor reprezintă o parte importantă a planului meu.

„Posedă muzeul vreun document de-al lui William Alexander sau are cumva cunoştinţă de locul în care se află hârtiile acestuia?" pusesem eu, în 1967, întrebarea, fără să obţin nici un rezultat.

Scrisoarea cea nouă suna, pur şi simplu, aşa: „Ne-am amintit de mai vechea dumneavoastră solicitare privind bunurile materiale, documentele, hârtiile şi scrisorile lui William Alexander, şi ne face plăcere să vă informăm că s-a descoperit un dosar legat cu sfoară şi sigilat cu ceară, reprezentând, fără îndoială, o parte a bunurilor sale materiale cunoscute care a fost omisă în cursul repunerii în drepturi a moştenitorului legal, asupra mai sus menţionatelor bunuri. Vom fi cât se poate de bucuroşi să vă oferim posibilitatea de a rupe sigiliul acestui dosar şi de a-i trece în revistă conţinutul, înainte de a discuta în privinţa unui aranjament, reciproc avantajos, referitor la punerea definitivă a acestuia în posesia dumneavoastră".

25 septembrie 1970

Mă întreb acum dacă nu cumva William Alexander chiar a sortit acest dosar spre a fi descoperit. Aş vrea să cred că oasele lui pe cale să îmbătrânească au simţit pe cineva venind din urmă, un suflet asemenea, un continuator, care va fi să devină la fel de împătimit de cercetările lui precum el însuşi era. Luând însă în considerare concluziile la care am ajuns până acum, mi se pare mai probabil ca el să fi intenţionat să recupereze personal documentul, la un anumit

moment din viitor, probabil *după ce* majoritatea oamenilor l-ar fi crezut mort.

Astăzi am stat de vorbă cu unchiul meu. Sau mai degrabă… el mi-a vorbit mie. E la fel de aproape de mine acum, în timp ce stau în această cameră din hotelul Bonnington şi aştern pe hârtie însemnările de faţă, la fel de aproape de mine ca şi cum s-ar afla aici, în persoană. A lăsat un fragment din munca sa, un fragment aţâţător, tulburător.

Oare ce-o fi făcut cu restul hârtiilor sale?

S-a născut în 1832. Nu există nici o dovadă în privinţa morţii sale. Suntem acum în 1970. E toamnă. Tremur la gândul acesta, dar mă întreb dacă nu cumva un bărbat, născut înainte ca regina Victoria să-şi fi început domnia, o mai fi umblând încă pe faţa Pământului, s-o mai fi bucurând încă de atingerea ploii, a vântului şi a soarelui acestei Anglii care l-a zămislit, sau cele ale tărâmurilor biblice care i-au răpit într-o asemenea măsură inima.

În cele ce urmează, iată un rezumat al întâmplărilor şi descoperirilor de astăzi:

În dimineaţa aceasta am intrat în inima labirintică a lui British Museum: acele coridoare şi încăperi adânci, întunecate, care s-au afundat în pământul răscolit al Londrei, dedesubtul clădirii muzeului. Am fost condus într-o mică încăpere cu pereţii acoperiţi de cărţi, plină cu istorie, ameţindu-te cu mirosul ei de pergamente şi manuscrise. Ne-a primit un bărbat cu purtare sobră, între două vârste. Lucrase până atunci la lumina unei simple lămpi de birou, prins în recluziunea cercului luminos precum un călugăr de rând, traducând o scrisoare de pe un pergament îngălbenit, scrisă în anul 486 după Hristos, sau în jurul acelui an, de către o căpetenie britanică angajată drept mercenar, şi vorbind despre „comoara cea ascunsă a legiunilor, încredinţată adâncurilor de sub Dealul

Badonicus[6]".

La sosirea mea, îmi făcu favoarea de a aprinde lumina, biroul său ieşind astfel din captivitatea obscurităţii. În ciuda înfăţişării sale mohorîte, se dovedi a fi o fire veselă şi era la fel de încântat de descoperirea sa în ceea ce-l priveşte pe William Alexander, pe cât urma să fiu eu la scurt răstimp, când am obţinut însemnările rămase de pe urma acestuia. Se pare că Alexander fusese mare haimana la vremea lui. I se dusese faima de om excentric, cu gusturi extravagante şi cu purtări de pădurean. Îi şocase pe membrii comunităţii arheologice a secolului al XIX-lea cu accentul său grosolan de Yorkshire[7] şi cu manierele sale provinciale. Dacă nu ar fi fost faptul că aducea neprețuite obiecte istorice din ţări ale căror frontiere erau închise celor mai mulţi europeni, probabil că ar fi fost, de la bun început, repudiat de societate.

Chiar dacă nu este de aplaudat, nu putem să nu admirăm furtul monolitului de dimensiuni considerabile, de la Tel Enkiş, superba îndrăzneală de care a dat dovadă şi felul în care a depăşit cu succes dificultăţile de transport.

După câte se pare, pe data de 15 martie 1878 îşi adunase hârtiile şi celelalte lucruri din biroul său personal, aflat în tainicele ascunzişuri ale muzeului. Plecarea fusese întrutotul caracteristică felului său de a fi. Îşi aşezase dosarele şi cărţile pe un cărucior pe care îl trăsese mai apoi după sine, huruindu-l, urcând la etaj,

---

[6] Aluzie la vechi documente velşe şi anglo-saxone, precum şi la recente descoperiri arheologice care dau drept probabilă existenţa unui adevărat rege Arthur, personaj istoric în persoana unei căpetenii britone (contemporană cu Marcus Aurelianus, unul din ultimii descendenţi ai aristocraţiei romane din provincia Britania), care a condus la victorie, în jurul anului 486 d.Hr., pe dealul Badon, oştile britone împotriva triburilor anglo-saxone, punând astfel capăt pentru aproape 50 de ani înaintării acestora pe teritoriul Angliei (n. trad.).

[7] Comitat în nordul-estul Angliei (n. trad.).

târîndu-l prin toată sala de lectură şi deranjându-i pe toţi cel care se aflau acolo, prin vastul foaier al muzeului şi, în cele din urmă, afară, la lumina zilei, făcând astfel ca multe fălci ale onorabililor membri ai instituţiei să tremure de indignare. După cum obişnuia să i spună mamei mele, însoţindu-şi vorbele cu un hohot sănătos de râs, dacă victorienii sunt, într-adevăr, buni la ceva, atunci sunt buni la a-şi manifesta indignarea.

Trecând pe lângă custodele şef, care îl aştepta pe treptele de la intrare pentru a-i spune „la revedere", a băgat mâna într-o geantă, a scos de acolo un vas din alabastru de o rară frumuseţe şi i l-a înmânat acestuia. Când vasul a fost deschis, în gura lui, până atunci sigilată, s-a găsit un trandafir roşu aflat într-o perfectă stare de păstrare, parfumul lui înviind preţ de-o clipă efemeră o străveche zi de vară, a cărei amintire însă s-a stins imediat, o dată cu preschimbarea florii în pulbere.

— Este din mormântul unui Rege Copil, spuse el asistenţei înmărmurite, strânsă afară pentru a-l conduce la plecare. Nu am găsit acolo nimic care să mă intereseze, dar i-am oferit unuia din strălucitii voştri tineri câteva repere ajutătoare. Cam în 40 de ani ar trebui să-l găsească, dacă e ceva de capul lui.

Şi zicând acestea, a plecat. Iar când „tânărul cel pasionat" – de acum lordul Carnarvon – a deschis mormântul lui Tutankhamon, s-a răspândit zvonul că în praful din camera mortuară principală s-ar fi găsit mâzgălite următoarele cuvinte: „Ce naiba ţi-a luat atât de mult timp?".

Cu toate acestea, pe cărucior se aflau în ziua aceea 30 de foi de hârtie, prinse neglijent între două bucăţi tari de carton (însemnate cu iniţialele sale) şi legate cu sfoară. Pe fiecare din cele patru margini ale legăturii aplicase un sigiliu de ceară roşie. Când mi-a fost înmânat pachetul, am despicat sigiliile cu briceagul şi am tăiat

sfoara chiar în dreptul imensului nod: umbra unui alt Alexandru, care trăise cu mult timp înaintea lui William.

Cele mai multe dintre file sunt goale. Voi rezuma doar surprinzătorul conţinut al celorlalte.

Fila 21. Aceasta constă într-un singur cuvânt: REVELAŢIE!

Fila 22. Conţine un scris mai clar, dar aparţinând, în mod evident, tot lui William Alexander. Iată cum sună: „Şi Bardul, de asemenea! Cunoaşterea s-a perpetuat chiar până în timpul lui ELZBT 1[a]. Cine a cenzurat-o? Cine a schimbat textul? Două referiri sunt clare, dar trebuie să mai fie şi altele. Trebuie să mai fie. Era un mit prea tentant pentru WS ca să-l ignore. P…… a descoperit folio pierdut, dar s-a făcut nevăzut cu el."

(*Două file* acoperite de numere şi litere: un anumit cod probabil?)

Fila 25. Este intitulată *Visul de pe cruce*[8]. Este una dintre cele două foi care fac referire, în mod vădit, la „mărăcine" şi „înviere". Marginea acestei foi este presărată cu cuvinte din engleza veche, dar textul principal sună astfel: „*Sigebeam*. Asta oare înseamnă copacul Biruinţei? Caracterul runic „th" (denumit şi „ghimpe") este mult mai des folosit în jumătăţile aliterative de vers decât se obişnuieşte în general în acest pasaj al poemului. Apoi cuvântul *swefna:* „de vis". Apoi mai sunt şi cuvintele *syllicre treow:* „minunat copac". Această frază este încheiată de runa „th" (ghimpe). Un copac de vis, un copac al biruinţei (biruinţa asupra morţii?) *înconjurat şi apărat de ghimpi.*

---

[8] Unul dintre cele mai remarcabile poeme scrise în engleza veche (anglo-saxonă). Compus în jurul secolului al VIII-lea după Hristos, poemul descrie atât supliciul Răstignirii lui Hristos, cât şi suferinţa îndurată de Sfânta Cruce datorită faptului că a fost nevoită să chinuie trupul Mântuitorului (naratorul fiind însăşi Crucea).

„Da. *Copacul vieţii fără de moarte.* Copacul este *Crucea,* bineînţeles, este simbolul Crucii lui Hristos. Dar oare cuvântul „copac" nu este folosit şi în alt sens? Un sens literal. Apoi, pentru a confirma aceasta, propoziţia din poem „împodobit cu acoperământuri". Poate că vrea să însemne mai mult decât spune? Poate fâşii de material? Zdrenţe sfâşiate de ghimpii mărăcinelui?

„Sunt convins că mesajul de aici este *mărăcinele care zdrenţuieşte. Mărăcinele.*"

Aceasta este singura însemnare din dosarul unchiului meu în ceea ce priveşte *Visul de pe cruce,* dar dovedeşte că anumite referiri (deşi criptice) la adresa mărăcinelui încă mai există, deoarece acest text poate fi citit în orice ediţie şcolară a poemului.

Este evident că un mit persistent şi întunecat, referitor la întoarcerea la viaţă a sufletului „îngropat sub copac" se impusese în faţa educaţiei creştine a autorului (care a scris probabil poemul prin secolul al VIII-lea). Dar era oare mărăcinele, pe vremea aceea, un tufiş palpabil, care să poată fi smuls din pământ, plantat şi lăsat apoi pentru a învia cadavrul căpeteniei de trib sau a stăpânului îngropat dedesubt? Sau devenise deja un simplu mit pe tărâmul Vechii Anglii?

Ultima foaie conţine două fragmente, fascinante, de poezie scrisă în engleza medie, datând de pe la sfârşitul secolului al XIV-lea, după cum presupun, deoarece unul din ele reprezintă ultima stanţă din vestitul poem al lui Chaucer *Casa faimei,* considerat a fi rămas neterminat. Este evident că poemul *a fost* terminat, dar că ultimele câteva versuri au fost eliminate, fie de către însuşi Chaucer, fie din ordinul protectorului său.

Alexander, care trebuie să fi descoperit pergamentul în cauză, chiar dacă acesta nu se găseşte în dosarul său, are următoarele de

spus:

„Este scrisul lui Chaucer, nu există nici o îndoială în privinţa asta. Pagina pergamentului este îngălbenită, cerneala s-a întins, dar sunt sigur că acesta este originalul. Alte ediţii omit ultimele zece versuri. Iată-le, urmând sfârşitului *cunoscut:*

Şi-ntr-un sfârşit zării un ins
Al cărui nume nu l-am prins.
Dar negreşit părea să fie
Un om de-o straşnică tărie…

(aici se termină manuscrisul cunoscut[9])

Când ce să vezi? Ast om vorbea
De ciudăţenii-anapoda,
De mărăcini ce-or să sfâşie
A nopţii neagră-ntunecie
Cu ghimpii ascuţiţi ca sicla;
De moartea rea, bicisnica.
Cum din cei trup s-o furişa
De-nghesuit va fi acesta
Jos, colo, între rădăcini
Aspre la scoarţă şi cu spini.

Sau, pentru a reda ultimele câteva versuri într-un limbaj mai familiar: Când, ce să vezi? acest bărbat vorbea de lucruri ciudate, de mărăcini ce zdrenţuie întunericul cu ghimpii ascuţiţi precum coasa, şi cum moartea va pleca pe furiş din trup, dacă acesta este îngropat

[9] Primele 4 versuri sunt după volumul „Chaucer Legenda femeilor cinstite şi alte poeme", Ed. Cartea Românească, 1986, pag. 133, traducere de Dan Duţescu.

între rădăcinile mărăcinelui.

În încheiere, o singură strofă dintr-o poezie lirică religioasă, pe care unchiul meu a descoperit-o în acelaşi timp:

Pă dămbu-ăsta goliu un copaciu găsişi
Carile napoia de-mi dete sufletu-mi-şi!
Când pă lume o mursecă ştima a rea
Şi viermii ăi hulpavi îţi măncă gâtleaja
Atuncea-mpuns dă schini duhu-mi iaşte peptiş
Pă viermii ăi hulpavi şi lume de mă piş.

(Pe acel deal am descoperit un copac
Care mi-a înapoiat sufletul (muritor)
În timp ce toată lumea e atinsă de moarte
Iară viermii îţi mănâncă din gâtlej,
Trupul meu străpuns de ghimpi se va ridica
Spre a trata viermii şi lumea cu dispreţ.)

Aici se încheie trecerea mea în revistă a filelor legate în ceea ce, de acum înainte, voi denumi *Manuscrisul Alexander.* Cât de departe a ajuns unchiul meu în căutările sale e greu de spus, dar a descoperit, cu siguranţă, mai mult decât am reuşit eu să fac. Ce foc trebuie să fi ars înlăuntrul său. Ce febră a descoperirii! Ce frică, probabil… ce uimire.

De moartea rea, bicisnica, cum din cel trup s-o furişa de-nghesuit va fi acesta jos, colo, între rădăcini aspre la scoarţă şi cu spini…

Copacul ăsta. Copacul ăsta înfricoşător. El reprezintă calea spre şi dinspre Lumea Cealaltă, pentru un om căruia nu-i vine să moară, care doreşte să rămână… nemuritor.

13 octombrie 1971

Sunt condus, sau atras, spre noi descoperiri. Să fie unchiul meu? Să fie copacul? Dacă este William Alexander, atunci trebuie că e mort, pentru că spiritul unui om în viaţă nu ar acţiona în felul acesta. Doar spiritele care au fost eliberate din chingile vieţii pot să-i călăuzească pe muritori.

Asta mă face să mă întreb dacă nu cumva Alexander a încercat să devină nemuritor – *şi a dat greş.*

Bănuiesc că dacă aş scormoni prin curtea conacului Scarfell, sau dacă aş săpa sub ziduri, în acel loc de sub copac, cred că i-aş găsi oasele. O fi oare aici, zorindu-mă să termin ceea ce el nu a putut termina, şoptindu-mi: fă-o cum trebuie, fă-o cum trebuie? Sau… sunt influenţat de altceva, de o altă prezenţă spirituală?

Nu pot să deduc decât că dacă nu el, atunci mărăcinele îmi este călăuză. Asta ar naşte întrebarea: de ce? De ce ar vrea mărăcinele ca eu să descopăr aceste aluzii la adresa puterii sale secrete asupra vieţii şi a morţii, nu *supranaturala,* ci nenaturala lui forţă? Doar dacă – şi la gândul acesta inima îşi înteţeşte bătăile – doar dacă, nu cumva, *eu sunt discipolul cel ales!* Ghilgameş a fost ales. Fără îndoială şi alţii după el, Alexander fiind ultimul. E cu putinţă să dau greş. Bineînţeles că e cu putinţă să dau greş. Dar am de gând să înţeleg pe deplin ce se aşteaptă de la mine şi să izbândesc acolo unde Alexander nu a reuşit.

O pâclă joasă, groasă şi întrupată numai din linii curbe, se lasă de-a lungul Văii ca o dihanie moale, simţitoare, adulmecându-şi calea printre muşchi şi pietre şi lăsând jilave în urma ei ţancurile de stâncă, iar gherghinii cei piperniciţi picurând de apă. Neastâmpărul ei îşi face drum şi spre sufletul meu. Îmi vine greu să scriu.

Împrejurimile sunt dominate de presimţirea unui amurg fără de sfârşit, învăluit în pâclă. Mă învârt de colo-colo prin casă; ies întruna spre a mă uita îndelung la mărăcinele aplecat deasupra zidului de piatră, pe cale să se dărâme, precum o pasăre mitică, înveşmântată în negru.

Chiar şi înăuntru, în casă, privirea îmi fuge tot timpul la lespede, la adevărul cel uitat pe care copacul l-a prins în îmbrăţişarea lui tentaculară. Hârtiile la care lucrez zac împrăştiate peste tot. Sunt cuprins de dorinţa de a părăsi acest loc. Dar nu pot. De luni de zile nu am mai primit nici o veste de la Wilkins. A trecut un an de când am deschis manuscrisul Alexander. Ceva *trebuie* să se întâmple în curând. Ceva trebuie să se întâmple.

10 aprilie 1972

Copacul a crescut. Pentru prima dată după atâţia ani de zile mărăcinele dă semne de creştere, vârfurile ramurilor i se lungesc, rădăcinile i se întind, centimetru cu centimetru, prin grădină. A început să înmugurească şi parcă e cuprins de un tremur, chiar dacă nu bate vântul deloc. Noaptea îi aud rădăcinile cum se mişcă pe sub casă, încolăcindu-se şi mai puternic în jurul pietrei.

17 septembrie 1972

Un fragment ciudat a ieşit la lumină pe când mă aflam la Cambridge în căutarea manuscrisului shakespearian in-folio, aflat în posesia lui Lionel Pervis şi ascuns de acesta (el fiind P…… din manuscrisul Alexander), despre care am aflat că a fost contemporan

cu unchiul meu. Fragmentul este o altă bucată scrisă în engleza medie, făcând, probabil, odinioară, parte dintr-o culegere de cântece bisericeşti. Acest fragment, o foaie îngălbenită de hârtie de pergament, presată între două din paginile unei copii din cea de-a doua ediţie a Paradisu*lui pierdut, s-ar pu*tea să fi aparţinut cândva lui însuşi Milton. Această ediţie a cărţii sale prezintă cu siguranţă, adnotări făcute cu propria lui mână, al cărei scris se păstrase încă citeţ, în ciuda orbirii care se abătuse asupra lui. Suntem tentaţi să ne punem întrebarea dacă nu cumva poetul, pe moarte fiind, se agăţase de un adevăr a cărui măreţie doar o întrezărise. Probabil că descoperise această obscură şi înfricoşătoare strofă în cuprinsul vreunui imn bisericesc, şi o păstra ca pe un straniu simbol al speranţei şi al învierii.

Când fi-vei mort şi te-a pune în groapă
Şi şteapu te-a prinde cu lujere mii
Acasă-napoi te-or aduce degrabă
Pre lume să-ntămpini şi pre Domnu-a cinsti.

22 noiembrie 1974

Am descoperit, în sfârşit, un fragment din manuscrisul in-folio, pierdut, al lui *Hamlet,* dar nu în urma căutărilor mele de la Cambridge! A fost tot timpul aici, printre hârtiile lui Alexander. Una din foile aparent goale nu era deloc goală. Nu aş fi descoperit lucrul acesta dacă nu s-ar fi întâmplat să scap foile pe podea şi apoi să le adun la lumina slabă a felinarului de vânt. Urmele slabe ale cuvintelor lăsate prin apăsare mi-au atras imediat atenţia. Nu erau adânci, ci doar cât se poate de mici îndoiri ale hârtiei groase,

datorate scrisului în fugă pe suprafaţa unei foi aşezate deasupra, foaie care acum nu mai există. Dar semnele imprimate prin apăsare mi-au fost suficiente pentru a face să apară toate cuvintele, folosind o pulbere fină de plumb, precum şi o soluţie de spălare din ulei rafinat.

Cu siguranţă, Alexander s-a bucurat de privilegiul de a asculta pasajul relevant din *Hamlet*, citit în versiunea originală a piesei de către sufleor, scriindu-l pe măsură ce îl auzea. Lionel Pervis nu s-ar fi despărţit de întregul manuscris, care acum probabil nu mai există, fiind distrus.

(Pe măsură ce scriu aceste cuvinte simt cum mă cuprinde teama. Sunt sigur că atunci, cu ani în urmă, am cercetat cu atenţie acele foi goale de hârtie, dar nu am descoperit nimic. Ştiu că le-am supus testului de relevare a cernelurilor invizibile. *Ştiu* asta. Aş fi observat cu siguranţă urme de scris pe deasupra.)

Fragmentul din *Hamlet* este fascinant de citit, şi-mi spune multe despre procedeu: mijloacele efective care trebuie folosite pentru ca procesul de îngropare şi de înviere să poată fi dus la bun sfârşit.

Iată relatarea lui Alexander referitoare la această descoperire, cât şi pasajul care, mai târziu, fusese şters de o mână necunoscută din acea versiune (sau versiuni) a (le) piesei lui Shakespeare ajunsă (sau ajunse) până în zilele noastre:

Pervis e un cusurgiu când e vorba să discuţi cu el. Cariera lui profesională e ratată, iar el, un bătrân înrăit. Cu toate acestea, mi-a adeverit unele bănuieli. Mi-a sporit cunoştinţele cu informaţii preţioase. Pe scurt: se presupune, pe bună dreptate, că cel mai demn de încredere text al lui *Hamlet* se găseşte în *Cea de-a doua ediţie in-quarto.* Cu toate acestea, nici un editor nu ar respinge, pe de-a-ntregul, *Prima ediţie in-folio,* chiar dacă oamenii de litere au demonstrat că acele copii, folosite de către cei care au tipărit *Prima*

ediţie in-folio, se trag dintr-o copie defectuoasă a exemplarului sufleorului de la Globe Theatre[10].

Fratele lui Pervis este un reputat avocat în baroul Lincoln. A fost de faţă la descoperirea unei încăperi izolate din beciurile clădirii în care îşi desfăşura activitatea firma sa de avocatură. Încăperea fusese zidită şi nimeni nu mai ştia de existenţa ei. Înăuntrul ei s-a găsit un munte de documente, printre care şi mai multe pagini ale unui manuscris de mare importanţă pentru cei care studiază operele shakespeariene. Pervis (avocatul) a trimis aceste pagini fratelui său, pentru ca actorul shakespearian să le stabilească valoarea în termeni academici, întrebându-l cam câţi bani ar putea ele să preţuiască. Pervis (actorul) a pretins că nu a primit nici un fel de hârtii şi a fost dat în judecată de către fratele său; cu toate că nu a putut fi găsit vinovat din lipsă de dovezi, toată lumea l-a bănuit că ar fi furat manuscrisul. Viaţa şi cariera i-au fost astfel distruse.

Mai târziu, Pervis a pretins cum că i s-ar fi „dat" o copie a manuscrisului, cu toate că este mai mult ca sigur că a vândut originalul unui colecţionar particular, care îl păstrează acum în cine ştie ce seif din Zürich. Pervis nu a vrut să arate nimănui copia, ci a insistat că noua versiune trebuie să fie auzită pentru prima oară rostită de el pe scena de la Old Vic[11], unde ar fi urmat să joace în rolul duhului tatălui lui Hamlet. Societatea victoriană a fost scandalizată şi Pervis a fost refuzat. Apoi s-au făcut cercetări asupra lui, ceea ce l-a determinat să se retragă pe undeva prin Wales[12].

---

[10] Globe Theatre – Teatru de pe vremea reginei Elisabeth I, pe a cărui scenă au fost montate pentru prima dată, majoritatea pieselor lui Shakespeare, în ele jucând şi însuşi Marele Will. A ars în iunie 1613, în seara premierei lui Henric al VIII-lea, ultima piesă scrisă de Shakespeare.

[11] Old Victorian Theatre – unul din cele mai renumite teatre londoneze, fondat pe vremea reginei Victoria (n. trad.).

[12] Regiune în vestul Marii Britanii, cu populaţie majoritară galeză (Ţara Galilor)

Acolo am reuşit, în cele din urmă, să dau de el. Devenise, între timp, un om bătrân, plin de înverşunare. Auzise de mine, de „talentul" meu de a scandaliza acea societate care, după cum considera, se purtase în chip josnic cu el, dar primind o anumită sumă în aur, s-a lăsat convins să îmi dea voie să plec de acolo cu anumite versuri din text, inclusiv cele în care se face referire la locul de îngropăciune al tatălui lui Hamlet, sub rădăcinile unui *mărăcine din străinătăţuri.*

(Din actul I, scena V)

Duhul:
Astfel, în somn, un frate mi-a furat
Cu mâna lui regina, tronul, viaţa,
Şi m-a trimis neuns, nespovedit,
Nepregătit, la marea judecată,
Tăiat când înflorea păcatu-n mine,
Cu nedesăvârşirea toată asupră-mi.
Sub ale mărăcinelui ţepoase
Ramuri îmbrăţişata fire, vai,
Căta prea drept spre cele patru vânturi,
Dar carnea-mi fu în tină-ntemniţată
De-atingerea-nfierată, mârşav metal
Trădând a gropii reci desăvârşire.
O, groaznic, groaznic, groaznic, mult prea groaznic!
De-ai inimă în tine, nu răbda!
Nu-ngădui regescul pat al ţării
Desfrâu s-adăpostească şi incest…
Da-n orice chip ai urmări păcatul
Nu-ţi pângări nici sufletul, nici gândul,

(n. trad.).

Cerând ceva-n potriva mamei tale.
Mai bine las-o Domnului şi-acelui
Spin care-n sân o-nghimpă şi o-njunghie.
Rămâi cu bine-acum, că licuriciul
Vesteşte-apropierea dimineţii
Şi-şi stinge-ncet zadarnica văpaie
Unde-aşezate oasele îmi zac.
Să nu mă uiţi. Adio, o adio.
(Duhul dispare).[13]

Am citit de cincizeci de ori până acum aceste însemnări şi, totuşi, cuvintele încă îmi mai dau fiori. Căci dacă William Alexander a văzut aceste versuri, atunci, cu siguranţă, trebuie că a văzut indicaţiile clare referitoare la procedeul de îngropare sub „bolta de rădăcini" a mărăcinelui.

„Firea (…) căta prea drept spre cele patru vânturi…". Corpul aşezat astfel încât să formeze o stea, după cum confirmă şi versul de mai jos *„unde-aşezate* (adică aliniate, direcţionate) oasele *îmi zac.". Evident*, aliniate nu cu sfoara într-o direcţie oarecare, ci neapărat înspre cele patru puncte cardinale ale acului magnetic: nord, sud, est şi vest.

Mai este apoi şi această avertizare, de a nu lua metal cu sine în mormânt.

„Dar carnea-mi fu în tină-ntemniţată
De-atingerea-nfierată, mârşav metal
Trădând a gropii reci desăvârşire."

De n-ar fi fost metalul, mormântul ar fi fost perfect. (Pentru învierea celui mort?) Atingerea-nfierată. Jocul ăsta de cuvinte între

---

[13] După „Hamlet". E.S.P.L.A., 1955 pag. 46–47, traducere de Petru Dumitriu (n. trad.).

fiere şi fier. Probabil că fusese îngropat cu armura pe el, sau cu vreo amuletă, în orice caz, metalul i-a atins corpul şi l-a întemniţat între rădăcinile mărăcinelui. Minunea nu a mai putut să se producă. Metalul a anulat puterea lemnului, substanţă vie. Astfel, m-am apropiat şi mai mult de înţelegere.

18 martie 1976

Unchiul meu se află îngropat sub mărăcine. Spun asta fără să-i fi văzut oasele, şi chiar fără să fi găsit vreo ultimă scrisoare lăsată de straniul meu înaintaş; simt lucrul acesta la fel de bine precum simt că mărăcinele îşi trage seva şi puterea din pragul de piatră.

În această după-amiază, împreună cu un localnic de încredere, pe nume Pottifer, am făcut săpături în coasta de dincolo de zidul de piatră, acolo unde panta văii începe să coboare abrupt spre pârâu. Rădăcinile mărăcinelui ajunseseră până aici. Am descoperit curând locul de sub copac unde săpase Alexander pentru a-şi face mormântul. Am dat la o parte brazdele de iarbă şi am constatat că el blocase intrarea cu pietriş, peste care aşezase două lespezi de gresie. Trebuie că fusese ajutat de cineva de genul lui Pottifer, probabil, pentru că nu ar fi avut cum să astupe singur intrarea pe dinafară. Presupun că nu mai există nici o altă dovadă a morţii sale. Dacă totuşi altcineva i-a luat trupul şi l-a îngropat, aceasta trebuie că s-a întâmplat în puterea nopţii, în cel mai strict secret, căci biserica, localnicii şi autorităţile ar fi interzis, cu siguranţă, o asemenea înhumare.

Cunoştea procedeul, dar, cu toate acestea, simt că a dat greş.

Este încă acolo. Mi-e frică să sap în grămada de rădăcini a mărăcinelui. Mi-e frică de ceea ce voi găsi. Dacă a dat greş, atunci

unde a dat greş? Întrebarea este de o enormă importanţă pentru mine, căci nu doresc, defel, să îi repet eşecul.

Sunt bolnav. Şi boala se va agrava.

12 aprilie 1976

În ultimul timp am studiat serios materialele existente şi, ca urmare, modul şi procedeul înhumării îmi devin din ce în ce mai clare. La Cambridge, Wilkins a reuşit să descifreze înţelesul diverselor cuvinte-cheie şi, datorită lui, acum sunt din ce în ce mai convins că ştiu exact cum trebuie aşezat trupul în cuşca împrejmuitoare, formată de rădăcinile ocrotitoare. Acesta trebuie orientat de la nord spre sud, cu braţele întinse în cruce spre est şi spre vest. Este interzisă prezenţa oricărui fel de metal pe el sau înlăuntrul lui. Trupul trebuie să fie despuiat de armură, iar armele îndepărtate. Metalul este opus noţiunii de înviere şi de aceea am lăsat instrucţiuni să mi se scoată dinţii plombaţi când voi fi mort.

1 aprilie 1976

În pregătirea acelei clipe, care va veni, am săpat azi – cu ajutorul lui Pottifer – un tunel de mai mulţi metri lungime, în coasta dealului, chiar pe sub mărăcine. Am urmat aceeaşi cale ca cea deschisă de William Alexander, dar pământul este bine tasat de trecerea a o sută de ani şi nu ne vine uşor. Faptul că suntem pe drumul cel bun ne este adeverit doar de amestecul de gresie care apare în sol şi de felul în care mărăcinele *ne dă voie* să ne continuăm săpatul în această direcţie. Îi dăm zor, reluând mereu munca şi

îndepărtându-ne de stratul de rocă de la bază. La început am încercat să deschidem şi alte guri în tunel, dar fiecare metru în direcţia *greşită* însemna o luptă continuă pe care trebuia să o ducem cu rădăcinile pline de ghimpi. Se agăţau în carnea noastră şi ne trăgeau de păr, până când am fost nevoiţi să abandonăm aceste prime săpături. Copacul ştie unde vrea să mă aşeze.

3 mai 1976

Am dat peste resturile neînsufleţite ale unui prunc! Slavă Domnului că Pottifer nu se afla cu mine în acel moment, căci l-ar fi dat rău de tot peste cap. Există o referire în pasajul din Ghilgameş: *şi când pruncul s-a născut, Utnapiştim l-a dat de îndată Bătrânului Care Va Fi Tânăr, şi astfel prima boabă s-a ivit pe crengi.* William Alexander este cel care a sădit acest puiet neobişnuit de copac şi, mai mult ca sigur, a avut nevoie de o jertfă asemănătoare. Mă îngrozeşte gândul că vreo mamă de prin satele din apropiere sau vreo familie de ţigani nomazi şi-a pierdut copilul nou-născut într-una din nopţile victoriene.

10 mai 1976

Pottifer a izbutit să răzbească până la capăt. A ieşit de-a buşilea

din groapă, cu faţa neagră de pământ, cu degetele însângerate de lupta cu gresia tăioasă şi cu ghimpii sălbatici.

— Oase! strigă el. Oase, profesore. Am dat de oase. Doamne Sfinte din ceruri, am pus mâna pe unul.

Se holba la mână de parcă aceasta ar fi luat cine ştie ce molimă. M-am vârît în tunel şi m-am strecurat, târîndu-mă, până la locul în care îl găsise pe unchiul meu. Pământul, aici, era mai afânat. Cuşca de rădăcini se afla în spatele meu şi am putut să scormonesc în ceea ce părea a fi un sol mai moale. Mi-am afundat mâinile în el şi am atins oasele dezmembrate ale celui care zăcea acolo. Fiecare era înconjurat de mici rădăcini fibroase, asemenea unor viermi.

Aceasta m-a tulburat foarte tare. Dădusem buzna într-un loc care n-ar fi trebuit să fie profanat şi mă simţeam un intrus în acest ţinut subpământean.

Unchiul meu nu reuşise să obţină nemurirea. Făcuse ceva greşit şi, pot să jur, copacul îi luase sufletul. Îi supsese spiritul din trup pentru a căpăta putere, poate pentru a-şi întinde şi mai mult rădăcinile şi influenţa asupra împrejurimilor? Acesta să fie oare preţul eşecului, să devii sclavul spiritual al copacului? Sau, pur şi simplu, mă chinuie o imaginaţie prea bogată?

În orice caz, îmbrăţişarea acestor rădăcini nu este deloc drăgăstoasă, ci posesivă. A fost o strânsoare plină de cruzime. Copacul s-a agăţat de urna funerară a lui Patrocle pentru că oasele nu trebuiau să fie arse. Nu a dat drumul trupului tatălui lui Hamlet pentru că se afla metal pe acesta. Războinici şi regi. Unchiul meu a fost un războinic în domeniul arheologiei. Şi l-a înhăţat şi pe el. Am avut şi eu bătăliile mele, cu oamenii de ştiinţă şi universitarii din vremea mea. Dar *eu* sunt hotărît să înving.

Când am atins ţeasta înaintaşului meu, mi-am tras repede mâna înapoi, apoi am întins-o din nou. Nu se găseau nici un fel de dinţi

pe maxilare. De asemenea, scheletul era orientat corect, spre nord, spre sud, spre est şi spre vest.

Atunci când mi-am retras brusc mâna din încăperea umplută cu pământ moale, am dat cu degetele peste ceva tare şi rece. Am ţinut minte unde se afla, la capătul de sus al piciorului, aproape de şira spinării, l-am apucat şi l-am scos afară.

Edward Pottifer se holbă la bila de fier din mâna mea.

— E de la o puşcă veche, spuse el şi, dintr-o dată, mi-am amintit de povestea cu încăierarea la care luase parte unchiul meu în Orientul Mijlociu. Fusese împuşcat şi cât pe-aci să moară. L-au operat acolo, pe loc, dar mai apoi l-au dus, delirând, la un spital din Cipru, unde s-a refăcut. Să nu fi avut cunoştinţă de faptul că îi rămăsese glonţul în corp? A trăit probabil cu impresia că acesta îi fusese extras din trup atunci, la prima operaţie. Bineînţeles că l-o mai fi durut spatele din când în când, dar aşa se întâmplă de obicei cu vechile răni, chiar fără să mai fi rămas fier în ele. Asta trebuie că s-a întâmplat, căci altfel, cu siguranţă, nu ar fi admis nici o şansă de eşec, mai ales după ce descoperise în *Hamlet* procedeul de înmormântare.

Am râs, cu toate că nu avusesem de gând să fac aşa ceva. Nu era o dovadă de lipsă de respect, ci o izbucnire de uşurare sufletească. Dusese cu ei glonţul în mormânt. Îşi scosese dinţii, plombaţi cu aur, probabil, dar nu şi glonţul.

Am vorbit scurt, dar cu atenţie, cu Edward Pottifer. I-am spus că trebuie să mi se scoată dinţii după moarte. Că trupul trebuie să îmi fie înmormântat gol şi că nici un fel de metal, nici măcar o cruce la gât, nu trebuie să fie aşezat în groapă împreună cu mine. Trupul va trebui să formeze o cruce. I-am marcat, în mod clar, locul în care urmează să-mi aşeze capul şi cum va trebui să îmi întindă mâinile în lateral.

— O să-ţi dau o busolă. Nu trebuie să existe nici cea mai mică deviaţie.

M-a privit lung, cu nişte ochi holbaţi, iar tânăra lui faţă exprima suferinţa lăuntrică pe care o simţea în acel moment.

— Şi când credeţi că o să se întâmple treaba asta, domnule? mă întrebă el.

L-am încredinţat că nu se va întâmpla prea curând, dar i-am spus că sunt trecut de 50 de ani şi că sunt foarte bolnav. I-am spus, de asemenea, să vină în fiecare zi la conac, să se asigure de faptul că mai sunt încă în viaţă şi să se obişnuiască cu felul meu de-a fi, să nu-i mai fie aşa frică de mine. Şi, bineînţeles, că îl voi plăti bine pentru ceea ce face. Nu era uşor de găsit o slujbă în vale, iar ispita acestei propuneri a fost destul de puternică; am făcut rost de gropar şi ştiu că pot avea încredere în el.

24 decembrie 1976

Scriu aceste rânduri şi trăiesc un profund sentiment de teamă amestecată cu respect. Tânărul Wilkins se află aici, lângă mine; este speriat şi şocat. A sosit noaptea trecută la conac, cu aproximativ o oră înainte să mă pregătesc de culcare. Nu-l aşteptam. Venise de la Londra în după amiaza aceea şi hotărîse să nu-mi dea telefon din gară. Îi înţeleg motivele pentru care a sosit fără să mă anunţe dinainte.

Mă întreb ce o fi simţit când s-a apucat să caute prin fragmentele, pe cale să putrezească, a mai multor pergamente vechi – aduse la Cambridge de Abdullah Raşid, care apoi a dispărut! – separând, cu ajutorul pensetei şi al cuţitului de restaurator, acele fărâme rămase din scrierile unor străvechi autori, care mai păstrau încă urme cât de mici de scriere, bucurându-şi ochii la vederea

cuvintelor considerate pierdute… ca să dea peste însuşi Evanghelistul Ioan![14]

Există doar fragmente din scriere. Gradul de distrugere în care se află manuscrisele este înspăimântător. Negustorii arabi, dornici să pună mâna pe cât mai mult din vasta bogăţie a Occidentului, au tăiat fiecare document preţios în 40 de bucăţi, crezând că prin aceasta cresc de 40 de ori valoarea descoperirii lor. Şi atunci au fost atât de precis loviţi de năpasta divină, de parcă însuşi Iehova s-ar fi îngrijit de soarta lor. Toţi se găsesc acum în închisoare. Abdullah Raşid este un exilat (poate chiar mort?). Şi totuşi, a fost silit să vină în Anglia, să mă caute… spre a-mi aduce ultimul său „dar" (nu a cerut nimic în schimb) înainte de a dispărea în noapte.

Am fost sortit să descopăr aceste pergamente. Wilkins a fost doar cel care mi-a ţinut locul la Cambridge. Nu i-a trecut prin cap ce comoară poate fi ascunsă în ele atunci când a început să asambleze fragmentele, până când a citit cuvintele greceşti de pe manuscrisul îngălbenit de vreme şi aproape putrezit.

Aceasta este ultima referire la mărăcine care mi-a fost dat să o descopăr. Nu mai este nevoie şi de alta. Este un fragment care mi-a insuflat *curaj.*

În sfârşit, înţeleg cele spuse de unchiul meu la adresa REVELAŢIEI! Nu este vorba de REVELAŢIE, ci de APOCALIPSĂ![15] Auzise de pasajele pierdute din Apocalipsa Sfântului Evanghelist

---

[14] Evanghelistul Ioan – apostol, frate cu Iacob, unul din primii discipoli ai lui Iisus Hristos (decedat în Efes, în jurul anului 100). A răspândit învăţătura creştină în Asia Mică. Tradiţia îl consideră autorul Apocalipsei, a trei Epistole şi a celei de-a patra Scripturi. Este adesea reprezentat, în sculpturi şi picturi, însoţit de un vultur (n. trad.).

[15] Joc de cuvinte în limba engleză, bazat pe polisemantismul cuvântului „revelation". „Revelation" = „revelaţie, destăinuire, dezvăluire", dar „(the) Revelation" = „Apocalipsa lui Ioan" (n. trad.).

Ioan. Să le fi şi văzut? I-ar fi fost de ajuns. Revelaţie! Triumf!

Ciudat, dar nu referirile la înviere sunt acelea care l-au speriat pe Wilkins. Dacă îi este frică, îi este deoarece simte că prea multe din convingerile lui sunt ameninţate să se prăbuşească. Întâlnirea cu manuscrisele l-a transformat într-un om mult mai precaut. Cu toate acestea, văzând cuvintele „ghimpe" şi „zdreanţă", mi-a adus dovada finală, cea mai convingătoare, că există, într-adevăr, o modalitate pierdută şi uitată de înviere din morţi, o alchimie a naturii, o îmbrăţişare a naturii, o tehnică ce desfide ştiinţa. Nici un om de ştiinţă nu va accepta readucerea la viaţă a trupului sub influenţa otrăvii şi-a ghimpilor, sau a rădăcinilor şi a pământului rece şi lutos. De ce ar face-o? Dar aşa ceva s-a întâmplat! Istoria a consemnat astfel de cazuri; a început, probabil, în străvechea Sumerie. S-au făcut încercări intenţionate de a ascunde, de a nega faptele… manuscrisele au fost râcâite până la a nu se mai înţelege ce conţin, poemele au fost şterse, clasicii rescrişi… cuvintele anticilor au fost cenzurate cu grijă, probabil de nişte servitori speriaţi – nu ai lui Dumnezeu, ci ai dogmei c*are pr*opovăduieşte doar învierea sufletul*ui…*

Ah, câtă ironie! Ah, câtă plăcere în ceea ce mi-a spus Sfântul Evanghelist Ioan.

Erau acolo, la îndemâna noastră, toate simbolurile, toate adevărurile. Crucea de lemn pe care El însuşi a cioplit-o în dugheana Sa de dulgher, pregătită pentru clipa întreitei Sale morţi: sufocat, pironit şi spânzurat de crucea-copac.

Coroana de Spini, puterea Sa asupra pădurii.

Lemnul nepieritor, copacul vieţii, pădurea care renaşte – bineînţeles că poate adăposti şi apăra trupul muritor. Copacul reprezintă un simbol, o realitate mult mai puternică pentru călugării cu pene de gâscă, încât aceştia să îndrăznească să lupte împotriva

lor, să le conteste. Şi atunci le-au îndepărtat, le-au *extirpat.* Astfel, îndepărtând spiritul apostolului Ioan, au îndepărtat, au separat inima de trecut.

Cine moare de lemn, prin lemn va trăi.

Ţin oare în mână copia manuscrisului, singura copie rămasă? A fost găsită într-un vas, pe dealurile Turkestanului şi a ajuns în posesia lui Abdullah… aceasta pentru că era sortit să ajungă în mâinile mele.

Voi însemna acum, în jurnal, doar o parte din ce a spus Sfântul Ioan. Face parte din capitolul 10 al Apocalipsei. S-ar putea să fi precedat versetul 3. Ea este marea mea speranţă. Mi-a adeverit credinţa că ceea ce voi înfăptui este drept, în casa lui Lazăr o minune s-a întâmplat.

Şi m-am uitat în Lumină, şi iată, L-am văzut poruncind unui mărăcine să răsară pe acoperişul casei lui Lazăr. Şi copacul avea şapte crengi şi pe fiecare creangă avea de şapte ori câte şapte ghimpi. Şi sub casă, şapte rădăcini s-au împletit într-un leagăn în jurul mortului, şi l-au ridicat ca faţa lui să fie din nou în lumină.

Aşa se pogoară puterea Domnului întru toate cele ce vieţuiesc.

Şi încă o dată a dat El strigăt: Fie să te ridici din nou şi să-i râzi în faţă Morţii, şi să-ţi scuipi praful din plămâni în ochii Morţii, ca să poţi să te uiţi în faţa Adâncului şi să batjocoreşti focul şi furia flăcărilor şi să te ridici.

Şi iată, am văzut mărăcinele cum s-a ofilit şi s-a uscat şi pe Îngerul Domnului cum şi-a luat zborul din praful lui.

Şi El a strigat cu glas tare, ca un împărat Fără de Moarte ce este:

Domnul Dumnezeu se găseşte în toate cele şi El se găseşte în Copacul Cel Fără de Pereche.

Cine moare de lemn. prin lemn va trăi.

Cine moare din ghimpe, prin ghimpe va trăi.

15 aprilie 1978

Pottifer a fost pe-aici. L-am trimis la copac, să înceapă să cureţe camera mortuară. Uneori, durerea din piept e mai mare decât pot să îndur. Trebuie să refuz recomandarea de bun simţ de a mă muta la Londra, pentru a fi mai aproape de spitalul care poate să aline o asemenea suferinţă şi să-mi prelungească viaţa, chiar dacă cei de acolo nu au cum să mă vindece.

Pottifer este foarte calm. A păstrat secretul faţă de cei din sat şi nici măcar familia lui nu ştie. A reuşit să cureţe spaţiul dintre rădăcini fără să tulbure odihna oaselor înaintaşului meu, lăsându-le acoperite cu un strat subţire de sol. De îndată ce mă voi afla cuprins în îmbrăţişarea plină de freamăt a acelei cuşti de rădăcini, voi izbândi. Voi trăi din nou.

Există un mare pericol, cu toate acestea. Am ajuns să cred că mărăcinele a pus stăpânire pe William Alexander, pe trupul şi pe sufletul lui. Aceasta să fie oare recompensa pe care o pretinde, în cazul în care învăţăceii săi dau greş, de a stăpâni toate rămăşiţele, nu numai trupul, dar şi sufletul, de asemenea?

Ştiu că am înţeles cum trebuie ceea ce este de făcut şi că pot avea încredere deplină în Pottifer, la fel cum unchiul meu a trebuit să aibă încredere într-un astfel de om. Pottifer îmi este devotat şi ascultă orbeşte de mine.

11 septembrie 1978

Clipa se apropie din ce în ce mai mult. Am făcut rost de o pereche de cleşti dentari cu care să fie îndeplinită partea finală a ritualului. Pottifer s-a uitat în gura mea şi ştie pe care dinţi să-i scoată.

20 septembrie 1978

Pottifer este lângă mine. Mă sting văzând cu ochii. Cu câtă putere se agaţă trupul de viaţă, chiar şi atunci când mintea îl împinge la odihna cea veşnică. Nu mă mai doare nimic. Probabil că apropierea iminentă a sfârşitului alungă aceste chinuri ale morţii. De-abia mai pot să mă mişc, iar scrisul reprezintă acum un efort de voinţă. Aceasta va fi ultima însemnare din jurnal. Pottifer e foarte trist. Îl admir. Am ajuns să ţin foarte mult la el. Grija lui cea mare este să-mi care corpul în camera aceea înainte ca rigiditatea provocată de moarte să-mi înţepenească de tot membrele. I-am spus să se liniştească. O să aibă destul timp. Chiar şi aşa, va trebui să aştepte doar câteva ore până să treacă rigiditatea. M-am gândit la toate. Nu am uitat nimic, nici un amănunt. Când n-o să mai fiu, Pottifer va încheia acest jurnal şi va aştepta să treacă un an şi o zi înainte să se întoarcă la conac. Sunt sigur că aceste hârtii nu se vor mai găsi aici. Ele se vor găsi în propriile mele mâini. Dacă vor mai fi însă în acest loc, atunci Pottifer urmează să le trimită tânărului Wilkins, dar sunt absolut convins că eu voi fi aici să hotărăsc asupra sorţii lor, la fel cum am hotărît şi asupra sorţii mele.

Adio, sau mai degrabă, *la revedere.*

21 sept

Sunt io, Pottifer. Dom doctor mia zis să scriu asta când iel no mai fi. Lam îngropat ecsact aşea cum mia zis el so fac, şi na fost nici o problemă. Ultimele lui vorbe a fost Pottifere trebue să fiu cu faţa spre Iad şi să mă uit în faţa lui cum zice Sfântu Ioan. Părea săi fie tare frică. Lam pupat pă frunte şiam zis o rugăciune. Iel a strigat îndurerat. Nu înţelegi trebue mai întâi să privesc Iadu în faţă a strigat el trebue să măngropi cu faţan jos.

Io atunci iam spus, Dumneata eşti om bun dom doctor, şi no să stai matale cu faţa la Iad. Matale o să stai cu faţa la Rai că meriţi. Nui nevoie să faci ispăşire la Sfântu Ioan. Să nuţ fie frică de Iad. Mata eşti prea bun şi dacă o să tentorci napoi io o să fiu ăl mai bun prieten ai matale şio să te primesc cum se cade.

Apoi a murit. Avea pumnii încleştaţi.

Acu ien pământ şi tot ce mia rămas de la el e dinţii lui, aibăi Domnu în pază. Am vrut săi pun şio cruce da mărăcinii a crescut prea mari şi a dat frunza pe copac şi nu preami vine să am dea face mult cu iei că a crescut şi mai mare şi tare repede a mai crescut. Nimeni na mai văzut de tare mult timp săi meargă aşa de bine copacului ăsta şi să fie aşa de înverzit.

P.S.

Sunt tot io, Pottifer. Mai am ceva ca să vă zic. Santâmplat un lucru curios. A trecut mai mult deun an şio zi. Dom doctor tot în pământ ie. Ieram la crâşmă şi apare unu un bărbat şi cere de băut. Zicea că ie poet. Parcă zicea căl cheamă Betcherman. Trecuse pă lângă Scarfell şi văzuse copacu. Zicea ca simţit aşa ceva tare ciudat cu locu ăla. Antrebat dăspre copac da nimenea na ştiut săi zică şi io am tăcut dân gură. A scris un poiem şi la lăsat pă masă. A zis uite

am ecsercizat locu ăsta groaznic şi asta aveţi şi terminaţi cu el. Apoi a plecat. Ăsta e poiemul. Mântristează când îl citesc.

Pe un deal din lumea largă
Stă-un bătrân, ghimpat tufiş.
Rădăcinile-i aleargă
Prin pietriş şi lăstăriş.
Crengile îi biciuie,
Se zbat şi îi şfichiuie.
Furioase se-mpletesc
Se înalţă şi se-unesc.
Lumina de o gonesc.
Sub a lui întorlocare
Leşul unuia se strică
Şi spurcata lui strânsoare
Ţeasta, oasele-i zdrumică.
'Geaba deştele-i se-nfig
Cununa s-o strângă apring,
Prea târziu e, ce folos.
Timp nu mai e de prisos
Să se dea cu faţa-n jos.

Traducerea: Mirel Palada